

FOTO: STANISLAVA KYSEOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Obálka

- Veřejná debata v divadle Archa 2
- Cena Scopusu poprvé v České republice
- Magnesia Litera 2010 3
- Brněnské centrum ALISI 4

Obsah, úvodník

1

Akademický sněm

- Demokracie vyžaduje charakter a vzdělanost 2
- Projev předsedy Akademie věd ČR Jiřího Drahoše 3
- Usnesení XXXVI. zasedání
- Akademického sněmu AV ČR 10
- Úprava Etického kodexu výzkumných pracovníků 11
- Akademie věd ČR

16. zasedání Akademické rady AV ČR

12

252. zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace

14

Událost

- Ve stínu Katyně 16

Téma měsíce

- Biodiverzita: napřed poznat, až pak chránit 18

Věda a výzkum

- Evropští novináři v chemických laboratořích 21
- Biotechnologické a biomedicínské centrum
- Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy ve Vestci 22
- Cena Inženýrské akademie České republiky 2010 25

Představujeme projekty

- CzechGlobe – centrum pro studium dopadů 26
- globální změny klimatu

Kabinet studia jazyků

- Nabídka jazykových kurzů a zkoušek 2010–2011 28
- Jazykové kurzy pro doktorandy
- podporované internetovou platformou 30

Z Bruselu

- Spolupráce je klíčem k úspěchu 32
- neformální sdružení IGLO

Výročí

- Etymolog Václav Machek 34

Portréty z Archivu

- Arnošt Inocenc Bláha 35

Resumé

- ÚOCHB na výstavě Expo 2010 36

Letošní první, v pořadí však již XXXVI. zasedání Akademického sněmu se termínem 22. dubna shodlo nejen s jednáním České konference rektorů, ale také s oslavou *Dne Země* (přídomek mezinárodní nese letos již po dvacáté). Zatímco ve dni prozářeném sluncem rozdávali skauti před kostelem svatě Ludmily na pražských Vinohradech sazeničky stromků, jen o kousek dál v Národním domě jednali představitelé Akademie věd, členové Akademického sněmu a pozvaní hosté. A právě toto spojení mne inspirovalo k malému exkurzu. Vždyť ještě v 19. století se kousek za dnešním náměstím Míru sklízelo na tzv. Seydlově poli obilí. Stavba kostela svatě Ludmily začala devět let poté, co byly v roce 1879 Královské Vinohrady povýšeny na město. Národní dům, kde se sešli členové a hosté sněmu letos už potřicáté, vyrostl v letech 1893–1894 podle projektu vinohradského inženýra architekta Antonína Turka. Většina příchozích možná ani netuší, že do novorenesanční budovy vstupují za dohledu plastik *Nadšení a Ušlechtilosti* od sochaře Antonína Poppa, ovšem nikdo už nepřehlédne mramorovou *Pilnost* nad centrálním vstupním schodištěm od Josefa Strachovského ani jeho busty a malby Adolfa Liebschera v interiéru Majakovského sálu, kde se sněmová rokování konají. Hodí se i připomenout, že v tomto největším sále tleskalo publikum Vladimíru Majakovskému, který zde v roce 1927 přednášel své verše.

Následující stránky věnujeme zasedání Akademického sněmu, fotoreportáž naleznete na našich webových stránkách <http://abicko.avcr.cz>. ■

MARINA HUŽVÁROVÁ

AKADEMICKÝ BULLETIN

Vydává: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 110 00 Praha 1, Národní 3
ISSN 1210-9525, registrační číslo MK ČR E 8392

Šéfredaktorka: Mgr. Marina Hužvárová (HaM), tel.: 221 403 531, fax: 221 403 356,
e-mail: huzvarova@ssc.cas.cz

Redakce: Ing. Gabriela Adámková (srd), tel.: 221 403 247, e-mail: adamkova@ssc.cas.cz,
Mgr. Luděk Svoboda (lsd), tel.: 221 403 375, e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz,
fotografie Mgr. Stanislava Kyselová (skys), tel.: 221 403 332, e-mail: kyselova@ssc.cas.cz,
tajemnice redakce Bc. Markéta Pavlíková (MaP), tel.: 221 403 513, e-mail: pavlikova@ssc.cas.cz
Překlad resumé: Luděk Svoboda, John Novotný; jazyková korektura: Irena Vítková,
tel.: 221 403 289, e-mail: vitkova@ssc.cas.cz

Redakční rada: předseda – PhDr. Jiří Beneš; členové – RNDr. Antonín Fejfar, CSc., Ing. Pavol Ichnát, PhDr. Antonín Kostlán, CSc., PhDr. Veronika Kratochvílová, prof. RNDr. Ing. Michal V. Marek, DrSc., doc. RNDr. Karel Oliva, Ph.D., Ing. Karel Pacner, doc. RNDr. Eva Žažimalová, CSc.

Grafická úprava: Zuzana Grubnerová

Tisk: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5, e-mail: serifa@volny.cz

Příspěvky přijímáme e-mailem na adresu abicko@ssc.cas.cz.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátiť. Za odborný obsah příspěvku ručí autor.

Adresa redakce: Praha 1, Národní 3, 4. patro – Viola; <http://abicko.avcr.cz>.
AB 5/2010 vychází 17. května 2010.

DEMOKRACIE VYŽADUJE CHARAKTER A VZDĚLANOST

VŠECHNA FÓTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd nehodlá polevit ve svém úsilí, aby se její postavení mezi veřejnými institucemi orientovanými na vědu a výzkum stabilizovalo ku prospěchu celé společnosti. Věda patří k základním intelektuálním potřebám člověka a zásadně ovlivňuje kulturní i ekonomickou úroveň národního společenství. V tomto duchu předeslal XXXVI. zasedání Akademického sněmu dne 22. dubna 2010 ve svém projevu předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš.

Zasedání mohlo budit spíše komornější dojem, protože se z účasti omluvili představitelé naší vlády, za ministra financí Eduarda Janotu promluvil jeho náměstek Ing. Bohdan Hejduk, a jak již bylo řečeno v úvodníku, ve shodném termínu zasedala konference rektorů. Místopředseda AV ČR prof. Vladimír Mareček, který z pověření předsedy prof. Jiřího Drahoše Sněm zahájil a řídil, mohl mezi hosty přivítat mj. čestného předsedu AV ČR prof. Rudolfa Zahradníka, jeho následovkyni v nejvyšší akademické funkci prof. Helenu Illnerovou, zakladatele České konference rektorů prof. Martina Černohorského, jehož slova jsme si vypůjčili do titulku a který ocenil velice dobrou spolupráci

Akademie a vysokých škol, či rektora VŠCHT v Praze doc. Josefa Koubka. Zasedání se zúčastnilo 200 členů z pozvaných 254, což představuje 79 %, k nimž je možno přičíst 50 hostů včetně novinářů.

Po úvodních projevech museli účastníci zvolit do Akademického sněmu na funkční období 2010–2014 členy z oblasti průmyslu, obchodních kruhů a bank a dále jej doplnit o významné domácí i zahraniční vědce. Jejich jména přinášíme v Usnesení na str. 10 (seznamy všech kandidátů necháváme k dispozici na <http://abicko.avcr.cz>).

Podobně jako Parlament ČR v téže době schválil registr docentů a profesorů, Akademický sněm po-

tvrdil úpravu *Etického kodexu výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR* podle návrhu Komise pro etiku vědecké práce AV ČR jakožto morální výzvu svým vědeckým pracovníkům, aby neměli větší množství pracovních úvazků najednou. V samostatném bodě byla ve smyslu čl. 14 písm. m) Stanov Akademie věd ČR schválena úprava Statutu Grantové agentury AV ČR.

V dopoledním programu upoutal v rámci diskuse zejména dr. Jiří Rákosník ostrou kritikou GA ČR a výzvou, aby její předseda prof. Petr Matějů z důvodu manažerského selhání v souvislosti s letošní nevládnou soutěží rezignoval na svou funkci. Prof. František Janouch varoval před situací, která by mohla nastat podobně jako ve Švédsku, kde byly některé špičkové ústavy rozporcovány mezi vysoké školy, a tím vlastně zničeny. „Diskuse o převedení Akademie věd pod vysoké školy mě děsí. Je důležité zachovat Akademii takovou, jaká je. Jistě je co zlepšit, ale Akademie je jako instituce nesmírně politicky důležitá!“

Ve svém příspěvku o zkušenostech s řízením jedné z našich nejúspěšnějších institucí – Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR – komentoval prof. Zdeněk Havlas dnes tak moderní teorii manažerských subordinací. Aby jeho ústav pracoval opravdu efektivně a byl schopen pružně a rychle reagovat, bylo nutno odstranit veškeré mezičlánky. Dnes mají všichni vedoucí týmů plné pravomoce, ale také odpovědnost a jsou podřízeni přímo řediteli ústavu. Příspěvek otiskneme v některém z příštích čísel *Akademického bulletinu*.

Co se týče hodnocení výzkumných organizací, které se nutně vine všemi jednáními na téma vědy, až dosud se žádná systémová náprava neuskutečnila, a tudíž i nadále hrozí praxe založená na chybných principech. ■

MARINA HUŽVÁROVÁ,
GABRIELA ADÁMKOVÁ

PROJEV PŘEDSEDY AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY JIŘÍHO DRAHOŠE

Vážené členky a členové Akademického sněmu, vážení hosté, dámy a pánové,

v uplynulém roce procházela Akademie věd ČR a její pracoviště mimořádně složitým obdobím charakterizovaným bezprecedentními útoky na samotnou podstatu její existence. Vědomi si odpovědnosti vůči Akademii věd a české vědě jsme se snažili reagovat na všechny události podle nejlepšího vědomí a svědomí. Nejprve několik poznámek k současné situaci v kontextu toho, co se odehrálo v poslední době.

V projevu na Sněmu v prosinci 2009 jsem konstatoval, že naprostá většina krizových situací, které jsme museli operativně řešit, byla vyvolána stanovisky a postupy vládní Rady pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „Rada“). K jistému zklidnění došlo s příchodem nového roku, a to zejména zásluhou premiéra Jana Fischera a současné vlády. Premiérův závazný slib stabilizace rozpočtu AV ČR nemohla ignorovat ani současná Rada, která na svém 252. zasedání dne 9. dubna 2010 schválila a do meziresortního připomínkového řízení rozeslala z našeho pohledu „stagnační“ návrh rozpočtu. Ten znamená, že institucionální podpora Akademie věd, která zaznamenala letos meziroční pokles o zhruba 500 milionů Kč, by se měla v letech 2011–2013 udržet na stejné úrovni a činit přibližně 4,6 miliardy Kč ročně. To je samozřejmě vý-

razná změna k lepšímu oproti likvidačnímu návrhu téže Rady z doby před jedním rokem.

Ocenil jsem rovněž, že Rada ustoupila od představy, kterou na posledním jednání Sněmu přednesla ministryně Miroslava Kopicová a podle které by dramatický propad rozpočtu Akademie věd v příštích letech bylo snad možné nějak kompenzovat dotacemi na projekty financované ze strukturálních fondů. Je symptomatické, že tuto tezi Rada opustila až po opakovaných důrazných připomínkách AV ČR a Ministerstva financí. Jsem velmi rád, že ministr financí Eduard Janota, tyto snahy Rady jednoznačně a velmi kompetentně odmítl.

V rámci nedávných diskusí u kulatých stolů o budoucnosti české vědy mě opakovaně udivovaly nekvalifikované představy některých aktérů o dalším fungování vědy a výzkumu v našem státě. K mému překvapení se tyto názory dokonce objevily v programových dokumentech některých politických uskupení. Jde například o názor, že se má většina základního výzkumu u nás odehrávat na výzkumných univerzitách, ovšem bez jakékoli analýzy problému či udání důvodů, v čem je současný stav špatný, proč by se měl zásadně změnit a jak a čemu by taková změna prospěla. Jen připomínám, že nejsme v situaci Velké Británie či Švédska, kde se věda a výzkum tradičně uskutečňovaly a uskutečňují téměř výhradně na vysokých školách. V českém prostředí je naopak zakotvena tradice spo-

lupráce akademií jako institucí neuniverzitního výzkumu se všemi ostatními vzdělávacími a kulturními institucemi.

Další obdobně scestná představa je, že pouze soutěží o účelové prostředky, bez dostatečného institucionálního financování, se dosáhne efektivnější podpory špičkového výzkumu. Bez institucionální podpory v přiměřené výši – připomínám, že její podíl v celkovém rozpočtu Akademie věd se postupně snižoval a ustálil asi na 55 % – by ústavy brzy ztratily jak konkurenceschopnost v dosud úspěšném soutěžení o zahraniční i tuzemské granty a projekty, tak i schopnost uvádět do praxe a komercializovat výsledky své práce. Jak jsem už zmínil, prostředky ze strukturálních fondů nemohou v žádném případě přinést řešení problému deficitu v institucionální podpoře. Z jejich povahy na ně může aspirovat jen několik pracovišť Akademie věd, a zejména platí, že tyto prostředky jsou primárně určeny k budování nových infrastruktur, nikoli k zajištění provozu infrastruktury stávající.

Nepodložená jsou rovněž opakovaná tvrzení o „rozšířené centrální byrokracii“ Akademie věd. Rád bych v této souvislosti upozornil, že na provoz Kanceláře AV ČR na Národní 3 v Praze je v letošním roce určeno pouze 1,4 % z celkové částky, kterou má Akademie věd obdržet ze státního rozpočtu. Dokonce i tehdy, kdybychom ke zmíněným výdajům na KAV připočetli výdaje na servisní činnost Střediska společných činností AV ČR a Knihovny AV ČR, došli bychom k částce 119 mil. Kč, která odpovídá 2,3 % celkových výdajů kapitoly Akademie věd.

Co ještě dodat k současné situaci? Snad jen, že nehodláme polevit v úsilí, aby se postavení Akademie věd v rámci veřejných politik České republiky a jejich uskutečňování stabilizovalo, a to ku prospěchu společnosti jako celku. Jsme přesvědčeni, že věda patří k základním intelektuálním potřebám člověka, že zásadně ovlivňuje kulturní i ekonomickou úroveň národního společenství a že je nepostradatelná pro zvyšování kvality vzdělávacího systému. V České republice je Akademie věd nedílnou součástí vědy a výzkumu a je její nejvýkonnější složkou.

Je třeba všem tzv. reformátorům systému výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVa“) zabránit v narušení přirozené a oboustranně prospěšné spolupráce pracovišť Akademie věd s vysokými školami. Tato spolupráce vytváří v rámci veřejného prostoru optimální prostředí pro rozvoj tvořivosti, kritického myšlení a občanské aktivity mladých lidí, nezbytných předpokladů pro poznávání světa a pro jeho vědeckou reflexi.

Nyní připomenu činnost Akademické rady v období od XXXV. zasedání Akademického sněmu v prosinci 2009, během něhož jsme dále průběžně jednali s představiteli státních orgánů České republiky, parlamentních stran i zástupci zahraničních institucí. Při jednáních jsme upozorňovali zvláště na neudržitelnou situaci ve vědě a výzkumu v důsledku způsobu, jakým je realizována Reforma systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR. Ve snaze napravit alespoň částečně její negativní dopady se členové Akademické rady aktivně účastnili procesu projednávání ná-

vrhu novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků, který předložili poslanci Ivan Ohlídal, Pavel Vanoušek, Petr Hájek, Bohuslav Sobotka a Hana Organíková.

Akademie věd podpořila tuto poslaneckou iniciativu s cílem odstranit některé vnitřní rozpory a největší nedostatky, které se do zákona č. 130/2002 Sb. dostaly poslední (tzv. komplexní) novelou. Nejednoznačnost, nejasné formulace a chybná ustanovení současného znění zákona podstatně přispěly k neodůvodněnému rozkolísání systému veřejné podpory výzkumu a vývoje v České republice, které zpochybňuje efektivitu vynakládání veřejných prostředků a zároveň neodůvodněně ohrožuje existenci řady výzkumných institucí.

Velkou pozornost jsme proto v uplynulém období věnovali diskusím u kulatých stolů o budoucnosti české vědy, iniciovaných premiérem Fischerem. Významné je zejména, že se diskuse podařilo soustředit na klíčová témata týkající se strategického řízení a financování systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice a dosáhnout konsenzu hlavních aktérů o většině klíčových bodů. Vzniklo tak dobré východisko k dalším zpřesňujícím jednáním; předcházet jim však musí politické rozhodnutí, jak využít výsledky kulatých stolů a jakým způsobem je dále rozpracovat. Shrnutí výsledků jednání pracovních kulatých stolů bylo předáno premiérovi Fischerovi s tím, aby zvážil, jak s jejich závěry naložit.

S problematikou těchto jednání, která v uplynulých měsících prakticky nahrazovala strategickou činnost Rady pro výzkum, vývoj a inovace, úzce souvisí i proces výběru nových členů Rady. Na základě výsledku konzultací v Akademické radě a na svých pracovištích doporučila Akademie věd na členství v této Radě šest kandidátů z řad svých pracovníků a dva kandidáty externí. Rád bych poděkoval všem kandidátům za úsilí, které přípravě kandidatury věnovali. Je potěšitelné, že všichni kandidáti navržení Akademií věd se aktivně účastnili veřejných diskusí o budoucím směřování české vědy a výzkumu a o roli, kterou má hrát nová Rada.

Významnou událostí v životě Akademie věd bylo rovněž zahájení přípravy dalšího kola pravidelného hodnocení výzkumné činnosti jejích pracovišť, které navazuje na hodnocení uskutečněné na přelomu let 2003 a 2004. Přípravou hodnocení pověřila Akademická rada pětičlennou řídicí skupinu ve složení: Petr Ráb, Pavel Baran, Karel Oliva, František Rypáček a Antonín Šimůnek. Ředitelé pracovišť AV ČR byli o návrhu průběhu hodnocení, které se uskuteční v letech 2010–2011 a v jehož rámci bude hodnoceno období 2005–2009, již informováni. Zajišťovat je budou hodnotící komise jmenované k tomuto účelu Akademickou radou. Jako podklad pro hodnocení kromě materiálů dodaných z pracovišť poslouží také ana-

lyza výstupů výzkumu a vývoje v České republice provedená společností Thomson Reuters. Závěry hodnotícího procesu budou využity k optimalizaci zaměření, činnosti a financování jednotlivých pracovišť i celé jejich soustavy.

Stejně jako na prosincovém jednání Sněmu musím bohužel konstatovat, že nechtěným leitmotivem naší práce v posledních letech se stalo připomínkování tzv. Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací. Přestože je naprostá většina akademické obce přesvědčena, že se jedná o principiálně nevhodný a vadný nástroj, který nelze napravit dílčími úpravami, jsme neustále konfrontováni s důsledky jeho aplikace. Samotnou Metodiku totiž nelze oddělit od deklarovaného cíle použití, kterým je rozdělení části institucionálních výdajů na VaVal v ČR na základě mechanického převodu tzv. „hodnoty výsledků VaVal“ na peníze. Již v prvních letech aplikace tzv. „kafelejnku“ došlo k výrazným posunům od kvalitních výsledků směrem k masové produkci bodů. Přestože jsou zřejmé i jeho další negativní dopady na systém VaVal v ČR a přestože nikde na světě není mechanicky používán jednoparametrový systém, na jehož základě by byly financovány tak rozdílné instituce, jako jsou ústavy Akademie věd, Univerzita Karlova, Národní galerie a Agrovýzkum, je vážně navrhováno zafixování této Metodiky na příští tři roky. Přitom je ignorována skutečnost, že Metodika zakládá diskriminaci některých typů výzkumných organizací. Není sporu, že česká věda potřebuje hodnotící systém, ale musí jít o systém, který bude motivovat ke kvalitě a excelenci, nikoli ke kvantitě, průměrnosti a neetickému chování. Systém pak musí být uvážlivě využíván k alokaci institucionální podpory výzkumným organizacím. Věřím, že ke zlepšení situace přispěje již zahájený mezinárodní audit systému VaVal v ČR.

S politováním konstatuji, že v důsledku realizace Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací přestává být Akademie věd poskytovatelem účelové veřejné podpory výzkumu a vývoje. Grantová agentura AV ČR již nemůže vyhlašovat veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji o podporu grantových projektů a její činnost se postupně utlumuje. Z tohoto důvodu schválila Akademická rada úpravy Jednacího a volebního řádu Grantové agentury AV ČR a její návrh na úpravy Statutu Grantové agentury AV ČR je předkládán dnešnímu zasedání Akademického sněmu. Do budoucna se nicméně pokusíme najít řešení, které by umožnilo využít lidský a znalostní potenciál pracovníků Grantové agentury AV ČR.

Socha Pílnosti nad hlavním schodištěm Národního domu na Vinohradech je dílem Josefa Strachovského.

V této souvislosti stojí za kritický komentář nedávný krok Grantové agentury ČR, která počátkem března vyhlásila veřejné soutěže ve VaVal na podporu standardních, postdoktorských a bilaterálních projektů, a zároveň pro ně zveřejnila na svých internetových stránkách zadávací dokumentaci. Velice spornou se jeví zejména otázka souběhu několika pracovních úvazků u téhož zaměstnavatele. Tvrzení GA ČR, že práci na grantových projektech lze považovat za druhově odlišnou od vědecké a další tvůrčí činnosti, je v rozporu se zákoníkem práce a je zjevně neudržitelné i vzhledem ke skutečnosti, že primárním posláním projektů GA ČR je především podpora výzkumu, vývoje a inovací – tato činnost, prováděná příjemci grantové podpory, je prvotní a základní podmínkou veřejné soutěže. Jsem přesvědčen, že Ministerstvo práce a sociálních věcí potvrdí náš výklad a pomůže celou záležitost vyjasnit. Špatná úroveň technické přípravy soutěže a laxní přístup GA ČR vedly ke zmatkům a závažným problémům, které připravily navrhovatele i uchazeče o neúměrně velké množství času a znejistily korektnost soutěže.

Nyní několik vět ke kauze Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni. Akademická rada ustavila v říjnu 2009 Komisi pro kontrolu činnosti Ústavu státu a práva AV ČR vzhledem k jeho personálnímu propojení s touto fakultou. Komise ve své zprávě ze dne 30. prosince 2009 konstatovala, že k pochybením došlo v důsledku osobního selhání některých pracovníků fakulty, kteří současně zastávali vedoucí funkce v Ústavu státu a práva. Přestože Komise nedospěla k závěru, že by v samotném Ústavu státu a práva docházelo k porušování předpisů, jde o poněkud trpkou, ale cennou zkušenost pro celou Akademii věd. Zabránit opakování podobné situace je možné především důsledným dodržováním Etického kodexu pracovníků Akademie věd na všech pracovištích.

Za práci v uplynulých čtyřech měsících bych chtěl poděkovat všem, kteří se na ní aktivně podíleli.

Klíčovými slovy v uplynulém roce činnosti Akademie věd se stalo *ohrožení, financování a byrokracie*. V obecnějších souvislostech se ovšem AV ČR soustředila na přípravu koncepčních kroků k vytvoření potřebných podmínek pro její rozvoj jak v rámci České republiky, tak i v nadnárodním kontextu.

Součástí byla rovněž příprava nové *Koncepce činnosti Akademie věd pro období let 2010–2014*, jejíž základní teze, nastíněné Vědeckou a Akademickou radou, jsou nyní rozpracovávány především ve Vědecké radě AV ČR a budou v dohledné době rozeslány k diskusi na jednotlivých pracovištích. Konečná verze *Koncepce* bude předložena ke schválení jako samostatný bod podzimnímu zasedání Akademického sněmu.

Naším úkolem pro budoucnost je navázat na dosavadní dobré výsledky a dále zvyšovat vědecký a vzdělávací potenciál Akademie věd zejména v těch směrech její činnosti, které jsou v českém prostředí komplementární k výzkumu na vysokých školách. Pracoviště Akademie věd, přestože jsou úzce propojena se vzdělávacím procesem, mají ve srovnání s univerzitami lepší předpoklady (a současně i povinnost) orientovat se především na řešení vysoce specializovaných, dlouhodobých a často interdisciplinárních projektů, které vyžadují soustředění kapacit trvalého charakteru a nákladnou infrastrukturu.

V praxi jde zejména o následující aspekty:

- výzkum založený na provozu velkých a/nebo finančně náročných vědeckovýzkumných infrastruktur, vyžadujících vysoce kvalifikovaný a spolehlivě zacvičený personál, a na dlouhodobých výzkumných programech prováděných za pomoci těchto infrastruktur;
- výzkum založený na úzké spolupráci členů středně velkých až velkých badatelských týmů, přičemž vyšší školení a nezbytná specializace člena týmu vyžaduje dlouhodobou přípravu a stabilní badatelské prostředí;
- výzkum s prokazatelnou mezinárodní excelencí či s významnou relevancí pro rozvoj české společnosti vznikající kolem výrazných osobností, spojený s budováním vědeckých škol a s ambicemi stát se centry mezinárodního významu a případně i zárodky budoucích nových ústavů.

Tento úkol podpoří změna orientace činnosti Akademie věd a jejích pracovišť, která, jak jsem již předeslal na prosincovém Akademickém sněmu, bude do budoucna utvářet svůj profil jako instituce špičkového výzkumu s důrazem na jeho strategickou orientaci podle společensko-ekonomických priorit, aktuálních trendů světové vědy a vývoje poznání. Akademie věd bude zároveň usilovat o využití svého potenciálu při uskutečňování doktorských studijních programů. K takovému posunu musí Akademie věd formulovat priority připravované koncepce. Základním předpokladem pro provedení změny je ovšem zvážení současného stavu a úrovně jednotlivých vědních oborů zastoupených na pracovištích Akademie věd, a to v rámci náročného hodnocení jejich činnosti, které bude probíhat ještě v letošním roce a na počátku roku příštího.

Nyní několik slov o vztahu Akademie věd k vnějšmu prostředí, v jehož rámci působí. V národním kontextu je klíčovou rovinou našich vnějších vztahů nepochybně vztah k vysokým školám. V podmínkách ČR se ukazuje jako zvláště prospěšná spolupráce ústavů Akademie věd a těch vysokých škol, jež jsou našimi partnery v řadě výzkumných center základního i aplikovaného výzkumu. Úspěšnost spolupráce dokazuje přes 50 společných pracovišť – mnohá

z nich se ve velmi krátké době prosadila i na mezinárodním poli. Neexistuje žádný racionální důvod, proč měnit základní podobu institucionálního uspořádání vědy a výzkumu v ČR, jež se opírá o vzájemně se doplňující koexistenci a spolupráci vysokých škol a pracovišť Akademie věd. Je žádoucí partnerství s vysokými školami dále prohlubovat a ve všech zásadních otázkách postupovat pokud možno jednotně. Projevem snah v tomto směru jsou pracovní jednání s představiteli vysokých škol uskutečněná v posledních měsících.

Druhou důležitou rovinou je vztah Akademie věd a jejích pracovišť k domácí podnikatelské a aplikační sféře. V přímé spolupráci se subjekty z této oblasti řešila pracoviště Akademie věd v roce 2009 více než 200 projektů. Transfer získaných poznatků trvale podporujeme a do budoucna se zaměříme na posílení dosavadních a navázání nových kontaktů mezi našimi pracovišti a subjekty uživatelské sféry. K tomu přispěje rovněž Rada pro spolupráci AV ČR s podnikatelskou a aplikační sférou, která byla rekonstruována v roce 2009, a dále součinnost s Technologickým centrem AV ČR a Střediskem společných činností AV ČR.

Třetí rovinu představuje vztah Akademie věd k orgánům státní správy systému VaVal a k politické reprezentaci. Obecně klíčová role státní správy v tvorbě prostředí pro VaVal je v České republice o to významnější, že nejdůležitějším zdrojem financování veřejného sektoru systému VaVal je státní rozpočet. Na rozdíl od vyspělých zemí u nás podpora základního výzkumu ze strany podnikatelského sektoru téměř

neexistuje, pouze okrajovým zdrojem jsou zatím i nadace. V důsledku nedomyšlených rozhodnutí Rady pro výzkum, vývoj a inovace však byla v ČR rovnováha příliš vychýlena v neprospěch institucionálního financování výzkumných organizací a zároveň výrazně vzrostl podíl účelového financování projektů dominantně orientovaných na experimentální vývoj a inovace.

Tyto a další kroky, o nichž jsem již mnohokrát hovořil při jiných příležitostech, jsou ve skutečnosti pouze vnějším projevem hluboké krize vztahu určité části politické scény nejen k oblasti VaVal, ale i ke správě veřejných záležitostí. Jak jinak by se dalo vysvětlit, že stanoviska převážné části odborné veřejnosti k legislativě, k metodice hodnocení, ke struktuře finančních toků, ke složení Rady, k byrokratizaci správy systému VaVal atd. jsou bez jakékoli diskuse a nedemokraticky, mnohdy s vrchnostenskými manýrami „shazována ze stolu“, a to ve jménu ideologických floskulí – ve skutečnosti ovšem s vidinou partiálních skupinových a často i osobních zájmů. Takovéto jednání postrádá nejen legitimitu danou většinovým souhlasem odborné komunity a vědecké obce, ale dnes již i legitimitu politickou, která se postupně vytrácela od počátku loňského roku. Právě proto bude vedení Akademie věd trpělivě, ale rozhodně a vytrvale prosazovat systémovou nápravu současné situace. Je třeba konečně dosáhnout stavu, kdy v oblasti VaVal budou stanoviska odborné veřejnosti respektována jako východiska pro rozhodování politické sféry, a to v zájmu vytváření vhodného prostředí pro potřebný rozvoj vědy a výzkumu v ČR a pro plnění všech jejich funkcí.

V kontextu nadnárodním je první rovinou našich vnějších vztahů vztah k Evropské unii a k Evropskému výzkumnému prostoru. V dobách hospodářského poklesu a úsporných opatření představují prostředky z rozpočtu EU rozsahem významný a současně i do nejbližší budoucnosti zajištěný stabilní zdroj financování výzkumu a vývoje. Možnosti, které tyto prostředky nabízejí, nejsou ale všelékem. Ve své nynější podobě mají omezení a nedostatky, na něž se široce upozorňuje. Patří sem zejména administrativní náročnost, potřeba značných finančních prostředků na přípravu projektů, u strukturálních fondů rozdílná dostupnost pro subjekty pražské a mimopražské a mnohé další problémy. Akademie věd proto zvolila jako prioritu aktivně se účastnit na jednáních o nové unijní strategii „Europe 2020“, přípravu 8. rámcového programu EU a v neposlední řadě i utváření budoucí podoby politiky soudržnosti s cílem tyto procesy nejen systematicky a odborně sledovat, ale také se v rámci možnosti zúčastnit společně s dalšími partnery na formování jejich výstupů. Zde je třeba ocenit Cestovní mapu ČR velkých infrastruktur pro výzkum, vývoj a inovace, kterou přijala současná vláda, a v této souvislosti také práci odborníků z řad Akademie věd v příslušných tematických skupinách.

Ve vztahu k dalším mezinárodním organizacím a institucím bude Akademie věd usilovat o co nejvyš-

ší úspěšnost v rámci mezinárodních vědeckovýzkumných programů a prosazovat výraznou účast našich expertů na různých stupních řízení těchto programů. Zároveň považujeme za prospěšné účastnit se vybraných aktivit s nevládními organizacemi zaměřenými na hledání cest k řešení celoevropských a celosvětových problémů. Zejména po událostech v posledním roce života naší Akademie (i některých zahraničních partnerských organizací) se jeví přínosnou i myšlenka zřízení Asociace neuniverzitních institucí na platformě všech evropských výzkumných organizací.

Důraz na širší kontext, v němž Akademie věd působí, nekladu bez jistého záměru. Z historie je patrné, že často právě celkový kontext určoval vývoj společnosti. Politická reprezentace nezřídka činila chybná rozhodnutí, protože byla ovlivněna nekompetentními či ideologicky motivovanými aktéry. Náprava fatálních omylů pak byla – a stále je – během na dlouhou trať a štafetu v takovém případě přebírají jako břemeno následující generace. Evoluce nás navíc učí, že vývoj se může ubírat mnoha cestami, avšak většina z nich končí ve slepé uličce. Troufám si tvrdit, že slepou uličkou je rovněž vědní politika, která orientuje vědeckou a výzkumnou základnu pouze na krátkodobé a přímo aplikovatelné cíle. Taková politika totiž zvyšuje riziko, že věda v omezeném pojetí nebude brzy schopna generovat poznatkové základy pro budoucí inovace.

Sečteno a podtrženo, efektivně fungující výzkumná a inovační infrastruktura a úzká kooperace mezi jednotlivými aktéry vědy, výzkumu, soukromé sféry a státní administrativy je stěžejním předpokladem rozvoje společnosti založené na znalostech včetně efektivního inovačního procesu. Nastavení proporcí mezi vědou, výzkumem a vývojem, vazeb mezi vědou a vzděláním, vyváženosti mezi institucionálním a účelovým financováním je proto z hlediska zajištění funkčnosti celého systému VaVal zásadní. Pouze stabilní instituce mohou věrohodně vytvářet střednědobé strategie svého rozvoje a budovat excelenci. Jen takové instituce mohou položit základy pro dynamicky se rozvíjející spolupráci na rozhraní veřejného a soukromého sektoru. Pouze takové instituce jsou schopny generovat vědecké základy pro budoucí inovace. Akademie věd takovou institucí nepochybně je a my všichni se musíme postarat o to, aby jí zůstala i nadále.

Rád bych nyní obrátil pozornost k výsledkům naší výzkumné práce; zmíním jen jeden subjektivně vybraný výsledek za každou vědní oblast.

Oblast věd o neživé přírodě – na základě dlouholetého výzkumu technologického využití elektronových svazků postavil Ústav přístrojové techniky malou elektronovou svářečku určenou především pro průmysl vědeckých přístrojů. Zařízení doprovází unikátní technologie svařování kovů běžně považovaných za nesvařitelné. Svářečka se již vyrábí v zahraniční licenci.

Oblast věd o živé přírodě a chemických věd – při výzkumu klíštěte obecného objevili pracovníci Biologického centra dosud neznámou bílkovinu označenou feritin 2. Její objev otevírá možnost prevence závažných chorob, jakými jsou klíšťová encefalitida a lymská borlióza. Možnost veterinárního použití vakcíny na bázi feritinu 2 je chráněna českou i mezinárodní patentovou přihláškou. V rámci zahraniční spolupráce již proběhlo pilotní testování této vakcíny a získané výsledky znamenají významnou podporu pro další vývoj směrem k jejímu komerčnímu využití.

Oblast humanitních a společenských věd – Psychologický ústav v monografii *Social Development* vydané americkým nakladatelstvím Nova Science Publishers zveřejnil hlavní výsledky longitudinální studie celoživotního vývoje člověka. Výzkum přinesl mj. unikátní důkazy o tom, že na základě dětského temperamentu ve věku dvou let lze predikovat psychologické charakteristiky dospělých osob ve věku čtyřiceti let.

V této souvislosti také připomínám dvě osobnosti, kterým byly v uplynulém období na doporučení Akademické a Vědecké rady uděleny čestné medaile AV ČR:

Čestnou oborovou medaili Jaroslava Heyrovského za zásluhy v chemických vědách obdržel prof. Barry L. Karger, který působí v The Barnett Institute, Northeastern University, v Bostonu. Nositelem *Čestné oborové medaile Josefa Dobrovského* za zásluhy ve filologických a filozofických vědách se stal dr. Kamil Sedláček, badatel v oboru tibetanistiky. Oběma oceněným srdečně gratuluji.

Dovolte mi, abych všem upřímně poděkoval za podporu a pomoc, kterou v uplynulých týdnech a měsících poskytovali jak mně osobně, tak i ostatním členům Akademické rady. Zároveň je třeba ocenit úsilí těch, kteří se angažovali v zápase o věc Akademie věd a celé české vědy. S potěšením jsem zaregistroval velmi pozitivní a povzbuzující odezvu veřejnosti, zvláště pak vznik nezávislých platform vědců i vysokoškolských pedagogů, např. Fóra *Věda žije!* nebo *Athenaeum pro 21. století*. Zejména občanská angažovanost mladé generace vědeckých pracovníků je pro českou společnost pozitivním signálem, protože ukazuje na růst nové generace vědců ochotné věnovat se nejen vědecké práci, ale angažovat se i ve prospěch české společnosti a postavení vědy v jejím rámci.

Zároveň mi dovoluji vyjádřit naději, že nová Rada pro výzkum, vývoj a inovace, kterou jmenuje premiér Jan Fischer počátkem května, nastaví novou úroveň vzájemných vztahů s akademickou obcí, založenou na respektu a seriózním dialogu.

Je na místě připomenout, že návrh Reformy systému VaVal z dílny současné Rady, schválený vládou v únoru 2008, byl pojat jako vyjádření podřízenosti vědy principům „podvojného účetnictví“. Dosavadní výsledky realizace Reformy nepředstavují pouhou chybu v jinak fungujícím systému, ale jsou logickým důsledkem některých jejích vadných premis, které odpovídají dalším politikám a obecnějším postojům ke správě veřejných záležitostí v naší zemi. O to důležitější, i když složitější, bylo vzepřít se takovému snahám.

Věda může být samozřejmě spojena i s hledáním něčeho tak podstatného, jako je pravda. Tomáš Garrigue Masaryk v Čapkových *Hovorech s TGM* řekl, že poznání je mravní povinnost, že na vědcích a filozofech neuctíváme jejich nadání, nýbrž usilování o pravdu. Jsem přesvědčen, že k naplnění tohoto úkolu musí především vysoké školy a Akademie věd sdružit své úsilí a více spolupracovat. Je třeba si uvědomit, že dnes jde o něco podstatnějšího než jen o přežití Akademie věd. Jde také o uchování základních hodnot, které představují jeden z pilířů života evropských společností. Tyto hodnoty jsou tradiční součástí veřejného prostoru, který musíme společně hájit nejen proti parciálním ekonomickým zájmům, ale i proti zdánlivé logice jeho privatizace. ■

USNESENÍ XXXVI. ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SNĚMU AV ČR

XXXVI. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky, konané dne 22. dubna 2010 v Praze, přijímá toto usnesení:

I. Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí zprávu předsedy Akademie věd ČR Jiřího Drahoše;
- ve smyslu čl. 14 písm. b) a e) Stanov Akademie věd ČR schvaluje:
  - výroční zprávu o činnosti Akademie věd ČR za rok 2009 podle předloženého návrhu;
  - zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od XXXV. zasedání Akademického sněmu podle předloženého návrhu.

II. Akademický sněm

- ve smyslu čl. 14 písm. m) Stanov Akademie věd ČR schvaluje úpravu Statutu Grantové agentury AV ČR;
- ukládá Akademické radě AV ČR, aby vydala schválený Statut Grantové agentury AV ČR pro potřeby pracovišť AV ČR.

III. Akademický sněm

- schvaluje úpravu *Etického kodexu výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR* podle návrhu předloženého Komisí pro etiku vědecké práce AV ČR;
- doporučuje ředitelům pracovišť AV ČR, aby uplatňovali zásady vyplývající z novelizace *Etického kodexu výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR* a seznámili s nimi všechny pracovníky včetně pracovníků nově přijímaných.

IV. Akademický sněm

- ve smyslu čl. 14 písm. d) Stanov Akademie věd ČR schvaluje předložený závěrečný účet Akademie věd ČR za rok 2009;
- schvaluje použití stavebních odpisů na financování staveb a akcí nákladné údržby v roce 2009 podle předložené zprávy o hospodaření AV ČR;
- bere na vědomí informaci o současné ekonomické situaci Akademie věd ČR.

V. Akademický sněm

- schvaluje předloženou zprávu Dozorčí komise Akademického sněmu a vyslovuje jí poděkování za její práci v uplynulém funkčním období;
- ukládá Akademické radě AV ČR, aby projednala připomínky a návrhy uvedené ve zprávě a přijala k nim příslušná opatření;
- pověřuje Dozorčí komisi Akademického sněmu,

aby zprávu o své činnosti za období od XXXVI. do XXXVII. zasedání Sněmu podala Akademickému sněmu ustavenému pro funkční období 2010–2014 na jeho ustavujícím zasedání;

- souhlasí s udělením odměny předsedovi a členům Dozorčí komise Akademického sněmu za jejich práci v uplynulém funkčním období v celkové částce 230 000 Kč.

VI. Akademický sněm

- zvolil podle čl. 11 odst. 1 písm. e) a f) Stanov Akademie věd ČR tyto nové členy Akademického sněmu na funkční období 2010–2014:

a) v kategorii **zástupců průmyslu, obchodních kruhů a bank** byli zvoleni:

- RNDr. **Pavel Hedvábný**, CSc.
(VAKUUM PRAHA, spol. s r. o.);
prof. Ing. **Pavel Hradil**, CSc. (Farmak, a. s.);
Ing. **Pavel Kafka**, dr. h. c.
(Svaz průmyslu a dopravy ČR);
doc. Ing. **Miloslav Kepka**, CSc.
(Asociace výzkumných organizací);
RNDr. **Vladimír Kolařík**, CSc.
(DELONG INSTRUMENTS, a. s.);
prof. Ing. **Jan Macek**, DrSc., FEng.
(Ústav automobilů, spalovacích motorů a kolejových vozidel);
doc. Ing. **Pavel Mertlík**, CSc.
(Raiffeisenbank, a. s.);
Ing. **Pavel Švarc**, CSc., MBA (KKCG, a. s.);
Ing. **Jan Šotola**, CSc. (Zentiva Group, a. s.);
prof. Ing. **Miroslav Václavík**, CSc. (VÚTS, a. s.);

b) v kategorii **významných domácích a zahraničních vědců** byli zvoleni:

- prof. Dr. **Wilhelm J. Ansoerge**
(École Polytechnique Fédérale de Lausanne, School of Basic Science);
prof. RNDr. **Jiří Bičák**, DrSc., dr. h. c.
(Univerzita Karlova v Praze, Matematicko-fyzikální fakulta);
prof. Ing. **Pavel Hobza**, DrSc., FRSC
(Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.);
prof. RNDr. **Jiří Hořejší**, DrSc.
(Univerzita Karlova v Praze, Matematicko-fyzikální fakulta);
doc. RNDr. **František Janouch**, CSc.
(The Royal Institute of Technology, Stockholm, Nadace Charty 77);

prof. PhDr. **Zdeněk Jirásek**, CSc.
(Slezská univerzita v Opavě,
Filozoficko-přírodovědecká fakulta);
prof. MUDr. **Pavel Klener**, DrSc.
(Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta);
prof. RNDr. **Jaroslav Kurzweil**, DrSc.
(Matematický ústav AV ČR, v. v. i.);
doc. PhDr. **Václav Ledvinka**, CSc.
(Archiv hlavního města Prahy);
prof. Dr. **Ivan Lefkovits**, dr. h. c.
(University Hospital Basel);
prof. PhDr. **Zdeněk Měřinský**, CSc.
(Masarykova univerzita, Filozofická fakulta);
prof. RNDr. **Jana Musilová**, CSc.
(Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta);
prof. RNDr. **Ivan Netuka**, DrSc.
(Univerzita Karlova v Praze,
Matematicko-fyzikální fakulta);
prof. Mag. Dr. **Stefan Michael Newerkla**
(Universität Wien, Institut für Slawistik);
prof. PhDr. **Tibor Pichler**, CSc.
(Filozofický ústav Slovenské akademie věd);
prof. PhDr. **Eva Semotanová**, DrSc.
(Historický ústav AV ČR, v. v. i.);
prof. RNDr. **Marie Stiborová**, DrSc.
(Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta);
prof. PhDr. **František Šmahel**, DrSc., dr. h. c. mult.
(Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.,
Centrum medievistických studií);

prof. Ing. **Karel Ulbrich**, DrSc.
(Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v. v. i.);
prof. Ing. **Kamil Wichterle**, DrSc.
(Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava);
prof. Ing. **Ivan Wilhelm**, CSc.
(Univerzita Karlova v Praze,
Matematicko-fyzikální fakulta);
prof. RNDr. **Jiří Zlatuška**, CSc.
(Masarykova univerzita, Fakulta informatiky);
prof. PhDr. **Josef Žemlička**, DrSc.
(Historický ústav AV ČR, v. v. i.).

Závěrem jednání členové Akademického sněmu s politováním a znepokojením konstatovali, že přes kroky učiněné vedením Akademie věd ČR se dosud nepodařilo dosáhnout systémové nápravy ve věcech hodnocení výzkumných organizací a rozdělování institucionální podpory, a stále tak v této oblasti hrozí pokračování praxe založené na chybných principech.

V Praze 22. dubna 2010

*Ověřili: dr. KAREL AIM,
předseda návrhové komise Akademického sněmu,
prof. VLADIMÍR MAREČEK,
předsedající Akademického sněmu*

ÚPRAVA ETICKÉHO KODEXU VÝZKUMNÝCH PRACOVNÍKŮ AKADEMIE VĚD ČR

Akademický sněm AV ČR na svém XXXVI. zasedání dne 22. dubna 2010 schválil na návrh Komise pro etiku vědecké práce AV ČR, který přednesla její předsedky-

ně prof. Helena Illnerová, doplnění *Etického kodexu výzkumných pracovníků Akademie věd ČR* o dvě závazná ustanovení, která v něm dosud chyběla:

Výzkumný pracovník:

- nepřipustí, aby došlo ke střetu zájmu vyplývajícího z jeho vědecké činnosti a postavení na pracovišti AV ČR a jeho osobního zájmu;
- se věnuje prováděnému výzkumu s plným pracovním i osobním nasazením. Úhrn jeho smluvních pracovních úvazků zpravidla nepřekročí 1,5 násobek pracovního úvazku.

Přijetí výše uvedených ustanovení je morální výzvou vědeckým pracovníkům Akademie věd ČR, aby neměli větší množství pracovních úvazků najednou. Obdobně ve stejné době schválil Parlament ČR novelu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Ta zavádí registr docentů a profesorů zaměstnaných na vysokých školách, ve kterém budou evidovány i údaje o jejich pracovních poměrech a o rozsahu sjednané práce. ■

Informace ze 16. zasedání Akademické rady AV ČR dne 6. dubna 2010

Akademická rada se zabývala těmito nejdůležitějšími záležitostmi:

Schválila

- Statut komisí pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2005–2009,
- Jednací řád komisí pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2005–2009,
- Protokol o vědecké spolupráci mezi Akademii věd ČR a Vědeckou a technologickou radou pro výzkum Turecka (TÜBITAC),
- úkony navržené Majetkovou komisí AV ČR ve věci nakládání s nemovitým majetkem dle zápisu z jejího 12. zasedání, konaného dne 30. března 2010.

Jmenovala

- **Komisi pro životní prostředí AV ČR na funkční období 2010–2011** ve složení:

předseda – MUDr. **Radim Šrám**, DrSc.

(Ústav experimentální medicíny AV ČR, v. v. i.);

místopředseda – prof. Ing. **Jaroslav Macháček**, CSc. (Ústav experimentální medicíny AV ČR, v. v. i.);

členové – Ing. **Karel Aim**, CSc.

(Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.);

doc. RNDr. **Jaroslav Boháč**, DrSc.

(Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích);

prof. RNDr. **Martin Braniš**, CSc.

(Přírodovědecká fakulta UK);

doc. Ing. **Pavel Cudlín**, CSc.

(Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR, v. v. i.);

Paedr. **Tomáš Háek**, Ph.D.

(Centrum pro otázky životního prostředí UK);

doc. RNDr. **Miroslav Martiš**, CSc.

(Česká zemědělská univerzita v Praze);

RNDr. **Čeněk Novotný**, Ph.D.

(Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.);

Ing. **Martina Pásková**, Ph.D.

(Ministerstvo životního prostředí ČR);

prof. Ing. **Vilém Podrázský**, CSc.

(Česká zemědělská univerzita v Praze);

Ing. **Miroslav Punčochář**, DSc.

(Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.);

prof. MVDr. **Jiří Rubeš**, CSc.

(Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.);

MUDr. **Eva Rychlíková**

(Česká inspekce životního prostředí);

RNDr. **Pavel Sedláček**, CSc.

(Ústav fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i.);

doc. Ing. **Josef Seják**, CSc.

(Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem);

Mgr. **Tereza Stöckelová**, Ph.D.

(Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.);

doc. Ing. **Petr Šauer**, CSc.

(Vysoká škola ekonomická);

RNDr. **Miroslav Šrůtek**, Ph.D.

(Botanický ústav AV ČR, v. v. i.);

Ing. **Zdeňka Šustáková**

(Technologické centrum AV ČR);

Ing. **Zbyněk Večeřa**, CSc.

(Ústav analytické chemie AV ČR, v. v. i.);

RNDr. **Petr Znachor**, Ph.D.

(Biologické centrum AV ČR, v. v. i.);

prof. RNDr. **Jan Žďárek**, DrSc.

(Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.);

- místopředsedou **Koordinační komise pro zařazování pracovníků do nejvyššího kvalifikačního stupně pro I. OV** jejího dosavadního člena RNDr. **Pavola Mikulu**, DrSc., a místopředsedkyní **Koordinační komise za III. OV** prof. PhDr. **Jarmilu Gabrielovou**, CSc.

Doporučila předsedovi AV ČR, aby jmenoval

- **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2005–2009 pro matematiku, fyziku a informatiku** ve složení:

předseda – doc. RNDr. **Jiří Tůma**, DrSc.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

členové – prof. RNDr. **Viktor Beneš**, DrSc.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

doc. RNDr. **Dušan Bruncko**, CSc.

(Ústav experimentální fyziky SAV);

doc. RNDr. **Pavel Cejnar**, Dr.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

prof. RNDr. **Jaroslav Haslinger**, DrSc.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

RNDr. **Štefan Olejník**, DrSc.

(Fyzikální ústav SAV);

prof. RNDr. **Vladimír Porubčan**, DrSc.

(Univerzita Komenského v Bratislavě

– Fakulta matematiky, fyziky a informatiky);

prof. RNDr. **Eduard Schmidt**, CSc.

(Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta);

prof. RNDr. **Josef Štěpánek**, CSc.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

prof. Ing. **Pavel Zezula**, CSc.

(Masarykova univerzita – Fakulta informatiky);

- **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2005–2009 pro aplikovanou fyziku** ve složení:

předsedkyně – prof. RNDr. **Jana Musilová**, CSc.

(Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta);

členové – doc. RNDr. **Vladimír Baumruk**, DrSc.

(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);

prof. Ing. **Zdeněk Bittnar**, DrSc.

(ČVUT v Praze – Fakulta stavební);

prof. Ing. **Robert Černý**, DrSc.

(ČVUT v Praze – Fakulta stavební);

prof. RNDr. **Miloslav Dušek**, Dr.
(Univerzita Palackého v Olomouci
– Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Václav Kubeček**, DrSc. (ČVUT v Praze
– Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská);
prof. RNDr. **Jan Vřešťál**, DrSc.
(Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro vědy o Zemi** ve složení:
předseda – prof. RNDr. **Zdeněk Němeček**, DrSc.
(UK v Praze – Matematicko-fyzikální fakulta);
členové – prof. RNDr. **Miroslav Bielik**, DrSc.
(Univerzita Komenského v Bratislavě
– Přírodovědecká fakulta);
Mgr. **Vojtěch Janoušek**, Ph.D.
(Česká geologická služba);
prof. RNDr. **Jan Kalvoda**, DrSc.
(UK v Praze – Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Zdeněk Vašíček**, DrSc.
(Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
– Fakulta hornicko-geologická);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro chemické vědy** ve složení:
předseda – prof. Ing. **Karel Štulík**, DrSc.
(UK v Praze – Přírodovědecká fakulta);
členové – prof. Ing. **Miloslav Frumar**, DrSc.
(Univerzita Pardubice – Fakulta chemicko-technologická);
prof. RNDr. **Jaroslav Koča**, DrSc.
(Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Stanislav Labík**, CSc.
(Vysoká škola chemicko-technologická,
Fakulta chemicko-inženýrská);
prof. RNDr. **Karel Procházka**, DrSc.
(UK v Praze – Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Ivan Stibor**, CSc.
(Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.);
prof. Ing. **Kamil Wichterle**, DrSc., dr. h. c.
(Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
– Fakulta metalurgie a materiálového inženýrství);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro biologické a lékařské vědy** ve složení:
předseda – prof. MUDr. **Milan Elleder**, DrSc.
(UK v Praze – 1. lékařská fakulta);
členové – doc. Ing. **Jaroslav Doležel**, DrSc.
(Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.);
prof. RNDr. **Libuše Kolářová**, CSc.
(UK v Praze – 1. lékařská fakulta);
prof. Ing. **Otomar Linhart**, DrSc.
(JU v Českých Budějovicích – Fakulta rybářství a ochrany vod);
prof. MUDr. **Pavel Martásek**, DrSc.
(UK v Praze – 1. lékařská fakulta);
prof. RNDr. **Zdeněk Opatrný**, CSc.
(Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta);
RNDr. **Bořivoj Vojtěšek**, DrSc. (Masarykův onkologický ústav);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro biologicko-ekologické vědy** ve složení:
předseda – prof. RNDr. **Petr Horák**, Ph.D.
(UK v Praze – Přírodovědecká fakulta);

členové – doc. RNDr. **Milan Gelnar**, CSc.
(Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta);
doc. Ing. **Vladimír Košťál**, CSc. (Biologické centrum AV ČR, v. v. i.);
prof. Ing. **Aleš Lebeda**, DrSc.
(Univerzita Palackého v Olomouci – Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Miroslav Strnad**, DSc.
(Univerzita Palackého v Olomouci – Přírodovědecká fakulta);
prof. Ing. **Karel Voříšek**, CSc. (Česká zemědělská univerzita
v Praze – Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro sociálně-ekonomické vědy** ve složení:
předseda – doc. PhDr. **Jiří Buriánek**, CSc.
(UK v Praze – Filozofická fakulta);
členové – Dipl. Ing. **Zdeněk Drábek**, D.Phil.,
prof. PhDr. **Jiří Musil**, CSc. (UK v Praze – Fakulta sociálních věd),
prof. JUDr. **Václav Pavlíček**, CSc., dr. h. c.
(UK v Praze – Právnická fakulta);
prof. PhDr. **Imrich Ruisel**, DrSc.
(Ústav experimentální psychologie SAV);
prof. Ing. **Miloslav Vošvrda**, CSc.
(Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, v. v. i.);
prof. **Jozef Výrost**, DrSc. (Spoločenskovedný ústav SAV);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro historické vědy** ve složení:
předseda – prof. PhDr. **Petr Vorel**, CSc.
(Univerzita Pardubice – Filozofická fakulta);
členové – prof. PhDr. **Ivo Hlobil**, CSc.
(Univerzita Palackého v Olomouci – Filozofická fakulta);
prof. PhDr. **Zdeněk Jirásek**, CSc. (Slezská univerzita v Opavě
– Filozoficko-přírodovědecká fakulta);
PhDr. **Dušan Kováč**, DrSc. (Historický ústav SAV);
prof. PhDr. **Zdeněk Měřinský**, CSc.
(Masarykova univerzita – Filozofická fakulta);
prof. PhDr. **Petr Sommer**, DSc. (Archeologický ústav AV ČR, v. v. i.);
■ **Komisi pro hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR
za léta 2005–2009 pro humanitní a filologické vědy** ve složení:
předsedkyně – prof. PhDr. **Jana Pleskalová**, CSc.
(Masarykova univerzita – Filozofická fakulta);
členové – prof. PhDr. **Ivan Blecha**, CSc.
(Univerzita Palackého v Olomouci – Filozofická fakulta);
doc. PhDr. **Olga Lomová**, CSc.
(UK v Praze – Filozofická fakulta);
doc. Paedr. **Iva Málková**, Ph.D.
(Ostravská univerzita v Ostravě – Filozofická fakulta);
prof. PhDr. **Tibor Pichler**, CSc. (Filozofický ústav SAV);
doc. PhDr. **František Vrhel**, CSc.
(UK v Praze – Filozofická fakulta);
prof. em. PhDr. **Josef Vintř**
(Universität Wien, Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät).

Vzala se souhlasem na vědomí

■ zprávu o průběhu Programu interní podpory projektů mezi-
národní spolupráce AV ČR.

Vzala na vědomí

■ usnesení vlády České republiky ze dne 22. března 2010 č. 224
ke *Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2009*,
■ zprávu o činnosti Archeologické evaluační komise AV ČR.

Informace z 252. zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace dne 9. dubna 2010

ZÁVAŽNÉ PROJEDNÁVANÉ BODY A ZÁVĚRY ZE ZASEDÁNÍ

Volby kandidátů na členy vědecké rady Grantové agentury ČR

Členy vědecké rady GA ČR z řad odborníků jmenuje a odvolává vláda na návrh Rady podle § 36 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb. Dále vláda jmenuje z členů vědecké rady GA ČR jejího předsedu a místopředsedu, a to rovněž na návrh Rady. V souladu s uvedenými předpisy a jednacím řádem Rady se volilo 12 kandidátů na členy vědecké rady GA ČR, a to včetně předsedy a místopředsedy. Na základě veřejné výzvy bylo do vědecké rady GA ČR navrženo celkem 63 kandidátů od 46 navrhovatelů.

Rada schválila výsledek tajného hlasování o návrzích kandidátů na členy vědecké rady GA ČR, na základě kterého bylo zvoleno v prvním kole 11 **kandidátů na členy vědecké rady GA ČR**: doc. RNDr. **Jan Konvalinka**, CSc., prof. MUDr. **Josef Syka**, CSc., prof. MUDr. **Tomáš Zima**, DrSc., prof. RNDr. **Jan Hanousek**, CSc., prof. PhDr. **Ladislav Rabušic**, CSc., prof. Ing. **Jiří Čtyroký**, DrSc., prof. Ing. **Jiří Málek**, DrSc., prof. RNDr. **Tomáš Jungwirth**, Ph.D., prof. RNDr. **Jan Kratochvíl**, CSc., prof. MVDr. RNDr. **Petr Hořín**, CSc., doc. RNDr. **Jana Pěkníková**, CSc. Na funkci **předsedy** byl zvolen prof. MUDr. **Tomáš Zima**, DrSc. Místopředseda a dvanáctý člen bude volen na příštím zasedání Rady; poté bude dopracován materiál a následně předložen vládě.

Volby kandidátů na členy výzkumné rady Technologické agentury ČR

Členy výzkumné rady TA ČR z řad odborníků jmenuje a odvolává vláda na návrh Rady podle § 36a odst. 7 zákona č. 130/2002 Sb. a podle článku 6 odst. 2 statutu TA ČR. Podle článku 6 odst. 4 statutu TA ČR vláda jmenuje z členů výzkumné rady TA ČR jejího předsedu a místopředsedu, rovněž na návrh Rady. V souladu s uvedenými předpisy a jednacím řádem Rady se volilo 12 kandidátů na členy výzkumné rady TA ČR, a to včetně předsedy a místopředsedy. Na základě veřejné výzvy bylo do výzkumné rady TA ČR navrženo celkem 105 kandidátů od 80 navrhovatelů.

Rada schválila výsledek tajného hlasování o návrzích **kandidátů na členy výzkumné rady TA ČR**, na základě kterého byli zvoleni: prof. Ing. **Petr Ráb**, DrSc., doc. Ing. **Martin Fusek**, CSc., prof. MUDr. **Eva Syková**, DrSc., prof. Ing. **Dagmar Juchelková**, Ph.D., prof. Ing. **Petr Zuna**, CSc., prof. Ing. **Miro-**

slav Václavík, CSc., prof. Ing. **Vladimír Mařík**, DrSc., Ing. **Pavel Komárek**, CSc., **Jan Záborský**, MBA, prof. PhDr. **Potůček Martin**, CSc. MSc., prof. RNDr. **Jan Slovák**, DrSc., Ing. **Erik Geuss**. Na funkci **předsedy** byl zvolen prof. Ing. **Vladimír Mařík**, DrSc. a na funkci **místopředsedkyně** prof. MUDr. **Eva Syková**, DrSc.

Sekretariát dopracuje materiál pro vládu podle výsledku voleb a předseda Rady jej vládě předloží.

Návrh výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace na rok 2011 s výhledem na roky 2012 a 2013

Předložení návrhu výdajů na výzkum, vývoj a inovace vládě musí předcházet zpracování celého státního rozpočtu ČR, proto je nutné materiál schválit Radou a rozeslat neprodleně do meziresortního připomínkového řízení a poté předložit vládě.

Radě byl předložen Návrh na rok 2011 s výhledem na roky 2012 a 2013 a pozměňovací návrh předsednictva Rady, ve kterém navrhlo zachování výše výdajů ve střednědobém výhledu na úrovni r. 2011, tj. výdaje na r. 2012 a 2013 ve výši 26 599 mil. Kč.

Schválený materiál v předloženém znění pozměňovacího návrhu předsednictva Rady rozešle sekretariát Rady do meziresortního připomínkového řízení.

Výzva k podávání návrhů na členy poradních orgánů Rady

V souvislosti s plánovanou obměnou Rady mají být také obměněny poradní orgány Rady, tj. tři odborné komise (Odborná komise pro společenské a humanitní vědy, Odborná komise pro vědy živé přírody a Odborná komise pro vědy neživé přírody a inženýrství), Komise pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů a Bioetická komise. Radě byl proto předložen návrh na text výzvy k podávání návrhů na jejich členy.

Rada schválila návrh výzvy a uložila sekretariátu Rady zveřejnit výzvu k podávání návrhů na členy poradních orgánů Rady na www.vyzkum.cz.

Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a výsledků ukončených programů – vyřazení meziresortního připomínkového řízení

Materiál byl dne 12. 3. 2010 rozeslán do meziresortního připomínkového řízení 27 připomínkovým místům s termínem do 29. 3. 2010. Zásadní připomínky zaslalo 11 připomínkových míst. Všech 327 připomínek bylo vypořádáno, dohadovací řízení o zásad-

ních připomínkách (147) proběhlo dne 7. 4. 2010. Návrh je předkládán s rozporů, do předkládací zprávy bude doplněna podstata těchto rozporů.

Některé rozpory jsou bez zásadní změny zadání, resp. legislativy neřešitelné. Někteří připomínkující ale při vypořádání uvedli, že zváží, zda budou na rozporu trvat.

Rada schválila vypořádání meziresortního připomínkového řízení, uložila předsednictvu a sekretariátu Rady promítnout vypořádání meziresortního připomínkového řízení do materiálu pro jednání vlády do 16. dubna 2010 a následně požádala předsedu Rady o předložení materiálu na jednání vlády.

Návrhy programů VaVal MŠMT (Návrat a ERC-CZ)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zaslalo Radě ke stanovisku návrhy programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací *Návrat a ERC-CZ*. Návrhy byly Radě předloženy podle § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ve znění zákona č. 110/2009 Sb.

Rada k těmto programům vypracovala nesouhlasná stanoviska, v kterých nedoporučuje poskytovateli předložit návrhy obou programů vládě a požaduje jejich přepracování podle uvedených připomínek a jejich opětovné předložení ke stanovisku Radě podle § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb.

Sekretář Rady zašle schválená stanoviska na MŠMT.

Změna Podmínek pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Dosavadní podmínky pro ocenění mimořádných výsledků VaVal a pro finanční ocenění propagace či

popularizace VaVal jsou stanoveny na základě zákona č. 130/2002 Sb. usnesením vlády. Podle nich tato ocenění může udělit buď vláda (Národní cena vlády Česká hlava) nebo poskytovatel podpory VaVal.

Předsednictvo Rady uložilo sekretariátu přepracovat materiál pro schůzi vlády tak, aby na úrovni vlády a Rady byla udělována pouze *Národní cena vlády*, *Cenu předsedy Rady* zrušit a umožnit její udělování jednotlivým poskytovatelům, a to z důvodu, že udílení dvou typů ocenění na úrovni vlády a Rady je nadále neudržitelné, zejména pro zvyšující se finanční náročnost organizačního zabezpečení důstojného předávání cen.

Návrh změn schválený Radou předloží 1. místopředsedkyně Rady do meziresortního připomínkového řízení.

Činnost OK SHV za r. 2008 a 2009

Odborná komise pro společenské a humanitní vědy Rady (OK SHV) předložila v lednu 2010 shrnutí své činnosti za roky 2008 a 2009. Předsednictvo Rady materiál projednalo a zpracovalo k tomuto materiálu návrh stanoviska.

Doc. Daniel Můnich, předseda OK SHV, informoval před zasedáním předsednictva Rady 5. února 2010, že podle OK SHV došlo k řadě zásadních nepochopení, a inicioval proto společné jednání OK SHV se členy předsednictva Rady. Po rozsáhlé diskusi zpracovala OK SHV druhou verzi tohoto materiálu a zaslala ji 5. 3. 2010 na sekretariát Rady. Předsednictvo Rady zpracovalo a předložilo návrh svého vyjádření k přepracovanému materiálu OK SHV.

Rada nesouhlasila se zveřejněním předloženého materiálu na webových stránkách Rady s tím, že bude umístěn jako interní materiál Rady na neveřejných stránkách současně s vyjádřením předsednictva.

ÚOCHB AV ČR

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.,
si Vás dovoluje pozvat na přednášky z cyklu
Zvané přednášky na ÚOCHB 2010/The IOCB Invited Lectures 2010

28. května 2010 od 10:00 hod.

Asymmetric Autocatalysis and the Origin of Homochirality
prof. Kenso SOAI

Department of Applied Chemistry, Faculty of Science, Tokyo University of Science, Japonsko

16. června 2010 od 10:00 hod.

Mechanisms of Guanine Oxidation Leading to DNA Mutations
prof. Cynthia J. BURROWS

Department of Chemistry, University of Utah, Salt Lake City, Utah, USA

Přednášky se konají v přednáškovém sále Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.,
Flemingovo náměstí 2, Praha 6.

Bližší informace RNDr. Irena G. Stará, ÚOCHB AV ČR, tel. 220 183 315,
e-mail: stara@uochb.cas.cz; www.uochb.cz

VE STÍNU KATYNĚ

Když jsem 22. února 2010 obdržel od ministra vzdělání a vědy Ruské federace (RF), prezidenta Ruské akademie věd a zvláštního představitele prezidenta RF pro mezinárodní kulturní spolupráci pozvánku na konferenci *Победа над фашизмом в 1945 году: Её значение для народов СНГ и мира (Vítězství nad fašismem v roce 1945: jeho význam pro národy SNS a svět), netušil jsem, jakých rozměrů tato akce bude a zejména do jakého rámce bude zasazena.*

Optinská poustevna (Оптина пустынь) sloužila za války jako tábor NKVD Kozelsk. Odtud odjížděly transporty polských důstojníků do Katyně.

Konference, která byla uspořádána v Moskvě 8. dubna 2010 pod příznačným mottem *Мы победили вместе (Zvítězili jsme společně)* a již se zúčastnilo odhadem na 250 účastníků, byla pojata ve velkolepém stylu. Většina pozvaných byla ze zahraničí, ze zemí Společenství nezávislých států (СНГ), ale také z dalších zemí Evropy i zámoří, kde hlavní roli sehráli zástupci zemí bývalé protihitlerovské koalice, zejména z USA a Velké Británie. Z České republiky jsem byl jediným zástupcem; Slovensko (stejně jako země bývalé Jugoslávie) nebylo vůbec zastoupeno. Konference se zúčastnili čtyři polští historici a politici, dva zástupci poraženého Německa (velvyslanec v Moskvě Walter Schmid a ředitel muzea v Berlíně-Karlshorstu Jörg Morré, s nímž jsem se – stejně jako s Poláky – shodl, že konference je více státní záležitost než vědecká). Velkolepé bylo zabezpečení sympozia: účastníci byli ubytováni v jednom z nejluxusnějších hotelů v Moskvě, Ritz-Carltonu, což jen dokládalo význam, jaký ruská strana této akci připisuje – samozřejmě také s ohledem na bezpečnost účastníků kvůli nedávným teroristickým útokům v moskevském metru.

Konference se nesla v odlišném duchu, než jsme byli dosud zvyklí. Již vystoupení Medveděvova pověřence Michaila Jefimoviče Švidkoje naznačilo posuny, ke kterým na ruské straně došlo. Především se jednalo o zdůraznění hlavní události předchozího dne, již bylo historické setkání ruského premiéra Vladimíra Putina a polského premiéra Donalda Tuska v Katynském lese, kde se nad hroby polských důstojníků zavražděných sovětskou NKVD¹ na jaře 1940 vůbec

FOTO: ARCHIV AUTOFA

poprvé setkali tak významní politici obou států. Byť se polské představy o omluvě ze strany Ruska v plné míře nenaplnily, jistě to byl rozhodný krok kupředu. Připomeňme v této souvislosti Putinova slova v Katyni o tom, že komunističtí vládcí „se po desetiletí snažili cynickou lží ukryt pravdu o katyňských popravách, stejnou lží je i klást vinu za tyto zločiny na ruský národ“, která naznačila, jakým směrem se bude ubírat i oficiální ruský historický diskurz, mj. také činnost komise proti falzifikaci historie. Tedy že odpovědnost za tyto zločiny bude na těch, kteří je připravili a nařídili. Je však otázkou, jak proměny ruského postoje bude vnímat ruská společnost, která byla desetiletí masírována oficiální propagandou líčící Katyň jako zločin spáchaný Němci...

Odstup od Stalinovy osobnosti, který byl jasně patrný už z Putinových slov v Katyni, byl na konferenci více než evidentní; Stalinovo jméno padlo až při dvanáctém příspěvku plenárního zasedání – a to paradoxně z úst vnučky Winstona Churchilla historičky Celii Sandysové, předsedkyně fondu *Churchill Leadership*. Tento odstup byl patrný i z doprovodných akcí, jakou bylo 9. dubna otevření výstavy *Советское общество и война 1941–1945 (Sovětská společnost a válka 1941–1945)*, která byla sestavena z nově odtajněných dokumentů a měla za cíl představit utrpení národů Sovětského svazu v boji za svobodu i leckdy doposud opomíjené stránky jejich života, partyzánské hnutí, německou perzekuci obyvatelstva, podmínky života na Němci okupovaných územích SSSR, sovětskou válečnou výrobu, blokádu Leningradu, vyhlazování židovského obyvatelstva apod.; vše s důrazem na těžký život

¹ Katyňský les je nejznámějším místem těchto masakrů, další se však udály na jiných místech (Mednoje u Tveru, Charkov apod.). NKVD tak zavraždila bezmála 22 000 polských občanů – důstojníků, policistů i příslušníků státních služeb. *Katyń. Dokumenty zbrodni*, t. 1, 2, Varšava 1995, 1998 aj.

prostých občanů ve válečných letech.² Do ruské historiografie se tak vnesou témata, která leckdy zůstávala jen ve stínu na jejím okraji.

Co se týče dalších projevů v plenárním zasedání, o trochu vzruchu se postaral bývalý polský ministr zahraničních věcí Adam Rotfeld (nynější předseda Výboru pro otázky odzbrojení generálního sekretáře OSN), který prohlásil, že vítězství přineslo Polákům záchranu, ale ne osvobození, protože jim byl vnucen režim, který nechtěli. Vzpomenul přitom nejen Katyně a Putinových slov „правда очищает“, ale i genocidu Arménů. Zajímavý byl též projev německého velvyslance, který zdůraznil, že pro Němce je tato doba především vzpomínkou na padlé všech národností za války, připomněl slova Richarda von Weizsäckera, že den kapitulace byl dnem osvobození pro všechny, i pro Němce, od totalitarismu. V zasedání zazněly příspěvky oficiálních představitelů, politiků, předsedů Akademií věd bývalých zemí SSSR, ale také pamětníků (mj. od zástupce Yad Vashem, veterána Velké vlastenecké války, který hovořil o sovětských Židech a jejich osudech za války). Velmi konzistentní byl závěrečný projev akademika Alexandra Oganoviče Čubarjana, který konstatoval, že na základních bodech se shodneme – válku vyvolal německý nacismus, poražen byl spojenými silami a přišla tak záchrana před nacismem (спасение от нацизма). O dalších otázkách můžeme diskutovat, historie přece není jedné barvy. Odpolední část zasedání se přesunula z Дому Пашкова Российской государственной библиотеки naproti Kremli na Поклонную гору do Muzea Velké vlastenecké války, kde se měly v dioramatech velkých bitev druhé světové války konat (po slavnostním položení věnců a květin k pomníku truchlící matky) čtyři kulaté diskusní stoly; podle mě to nejcennější, vždyť se tady sešly legendy světové historické vědy. Bohužel jsem vzhledem k paralelní organizaci kulatých stolů mohl shlédnout jenom ten, kde jsem chtěl vystoupit a který nesl název Опыт и ценности союзничества во второй мировой войне (*Zkušenosti a hodnoty spojení ve druhé světové válce*)³ a byl symbolicky umístěn v dioramatu na pozadí pádu hořícího Berlína. Byl také zřejmě nejhvězdněji obsazený (předsedali mu A. O. Čubarjan a Warren Kimball, zúčastnili se Oleg A. Ržeševskij, Gabriel Gorodeckij, Geoffrey Roberts a další zahraniční hosté). Avšak časový skluz (po spoustě pozdravných projevů na plenárním zasedání, které historické vědě mnoho nepřinesly) způsobil, že času na diskusi příliš mnoho nezbylo, spíše šlo o krátká představení účastníků, na které již nebyla šance reagovat. Ve svém příspěvku, který reflektoval odlišnou historickou českou, resp. československou zkušenost (na rozdíl např. od toho, co řekl o polské zku-

šenosti prof. Eugeniusz Duraczyński), jsem zdůraznil pozitivní vztah Čechů a Slováků k SSSR za války, což jsem dokumentoval slovy velitele ilegální odbojové organizace Obrana národa gen. Bedřicha Homoly, popraveného v lednu 1943 Němci: „Moskva nám nevezme ani řeč ani půdu, kdežto Berlín obojí. Vládní forma se změní, za 30–50 let komunismus nebude, bude zde však národ, kdežto za vlády Němců by za 20 let byl národ zničen.“⁴ Bohužel na podrobnější analýzu nebyl čas, všichni vystupující byli nuceni ke zkratkovitým vyjádřením. Lze jen doufat, že ruská strana přistoupí k publikování sborníku příspěvků z této konference.

Zmíněné akce jsou předehrou k velkým oslavám 65. výročí konce války, které budou v Rusku spojeny s Rokem veteránů Velké vlastenecké války, oslavám, v nichž už jistě nebude ústředním motivem Stalinova osobnost, ale důraz na prostého sovětského člověka, který nesl tíhu této války.

Tragickým momentem této ze strany Ruska velkolepě rozehrané hry se však stala havárie polského vládního speciálu Tu-154, v jehož troskách zahynula tři dny po katyňském setkání Tuska a Putina 10. dubna polská reprezentace v čele s prezidentem a dalšími vysokými vojenskými, politickými a společenskými představiteli. Neuvěřitelná souhra tragických náhod způsobila, že stín Katyně, jenž se předsedové obou vlád pragmaticky snažili – každý po svém – odsunout, se znovu vrací do polsko-ruských vztahů. Čas ukáže, zda obě strany zvládnou překonat i tento, pro polský lid tak bolestivý moment a dokáží rozvíjet vzájemné vztahy. Kompromisu bude v tomto ohledu však zřejmě třeba na obou stranách... ■

JAN NĚMEČEK,
Historický ústav AV ČR, v. v. i.

**Před polskou
ambasádu
ve Valdštejnské ulici
v Praze
nosili lidé květiny
a zapalovali svíčky,
aby vyjádřili
soustrast
s polským
národem.**

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

² Viz katalog *Советское общество и война 1941–1945. Каталог историко-документальной выставки (Sovětská společnost a válka 1941–1945. Katalog historicko-dokumentární výstavy)*, Moskva 2010.

³ Další kulaté stoly nesly názvy: 1. Послевоенное устройство и современные угрозы миру (*Poválečné uspořádání a současné hrozby pro mír*), 2. Народы Советского Союза в Великой Отечественной войне (*Národy Sovětského svazu ve Velké vlastenecké válce*), 3. Память о Войне и ответственность поколений (*Paměť války a kontinuita generací*).

⁴ Známy rusofil G. Roberts k mému vystoupení poznamenal: „Your contribution was the shot.“

BIODIVERZITA: NAPŘED POZNAT, Historické příčiny druhové rozmanitosti v

Letošní rok byl v rámci aktivit OSN vyhlášen Rokem biodiverzity. Dlouho jsem se ke psaní tohoto článku odhodlával, protože jsem stále nebyl s to zjistit, co mi na něčem tak zjevně pozitivním vlastně vadí. Když byl loňský rok obdobně vyhlášen Mezinárodním rokem astronomie, zdálo se mi to přirozené a v pořádku: jistě bude víc energie na výzkum i na popularizaci, víc nového se dozvíme o hvězdách. Byl to rok zasvěcený konkrétní oblasti výzkumu, nikoli tedy Rok hvězd nebeských, ale Rok astronomie. Ne Rok pravdy (ten bohužel nastane, pokud se nám civilizace nějak zásadně sesype), ale rok úsilí o vyjádření pravdy.

Podle toho by se letošní rok mohl jmenovat Rok výzkumu biodiverzity. Nebo dejme tomu Rok péče o biodiverzitu, protože pečovat o něco přece znamená zároveň poznání a výzkum. Letos však máme Rok biodiverzity a všechno je jinak. Jako by bylo samozřejmé, že všichni už víme, co to ta biodiverzita je a co s ní máme dělat. Ano, chránit ji; ohrožené druhy, rozumí se. Na internetu se mi to potvrzuje, všude se píše ve smyslu, že Rok biodiverzity znamená zabránit jejímu poklesu. Z mosta doprosta. Hlavní vlastností biodiverzity patrně je, že klesá, a to by neměla. Až klesat přestane, můžeme na ni zapomenout jako na šťastně spravený (nebo vytržený) zub. Všechno je, zdá se, odborně jasné, jako bylo v ochraně životního prostředí vždycky. Jde tedy opět jenom o požadovaná praktická řešení, a to zejména na globální úrovni.

Na prostorové úrovni České republiky se problém, jak se mi zatím zdá, implementuje zejména tak, že o biodiverzitu ve Zlámané Lhotě nejde, ani o její ochranu, a natož o její poznání. Lhota není svět. Jde o kácení deštných pralesů a destrukci korálových útesů; ty jsou naštěstí daleko, mimo dosah, a jejich ničení je nezpochybnitelné a nezastavitelné. O to lépe o jejich likvidaci můžeme na dálku řečnit. Pokud se týče Lhoty, lze o biodiverzitě prostě mlčet. Na úrovni regionů a lokalit je biodiverzita jasná věc, většinou tam žádná není, a pokud ano, je už chráněna vyhláškou.

Potíž s biodiverzitou může být i v tom, že racionální – utilitární důvody k její ochraně nejsou příliš silné, a o to důležitější jsou nesnadno uchopitelné důvody nikoli iracionální, leč kulturní a psychologické. Věříme, že příroda má pro nás svou hodnotu (ba možná ji má i jaksí sama o sobě, protože nad nás lidi transcenduje). Pestrost přírody stejně jako pestrost kultury si pestrostí nových virtuálních světů nedokážeme nahradit už proto, že ty virtuální světy mají

svou náplň odvozenou opět z přírody a dosavadní diverzity kulturní.

Biodiverzita v Máchově kraji

Co to vlastně ta biodiverzita je? Rád bych ukázal trochu jiný přístup, který může upozornit, že její problematiku nemůžeme redukovat ani na problém globálně-zahraniční, ani na praktické řešení již dávno známých faktů.

V projektu výzkumu krajinného vývoje Dokeska (AX00050801, GA AV) se prvotně zabýváme právě biodiverzitou. Grant se oficiálně jmenuje *Vegetační kontinuita a dynamika krajiny; přítomnost a historické příčiny ohniska diverzity v regionu s kolísavou kolonizací*. Pojem biodiverzity v tomto grantu tedy přímo nefiguruje; upřímně už můžeme přiznat, že jsme nechtěli budít mylné podezření, že je pro nás biodiverzita vědecky znějící krycí jméno pro katalogizující bádání ve stylu předminulého století. Právě naopak: cílem projektu je pochopit krajinnou dynamiku regionu. Chceme prozkoumat místní styl fungování krajiny, který posléze prozradí něco obecného o reakcích evropské krajiny na změny klimatu či osídlení. Toto poznání je založeno právě na interpretaci místní biodiverzity, jak se o ní dozvídáme z paleobotanického záznamu (pyly a makrozbytky v rašelinách, uhlíky v terestrických půdách) a z historických i současných dat o flóře, fauně a vegetaci. V tom smyslu je současná a minulé biodiverzita zdrojový soubor vzájemně korespondujících textů, z nichž se dozvídáme o proměnách krajiny.

V případě Dokeska se dá paradoxně mluvit o proměně krajiny za posledních 11 000 let, což je avizovaný holocén, hlavně v pojmech jako krajinná stabilita, invariance, konstance. Zjistili jsme prostě, že na Dokesku se během holocénu „nic zvláštního nestalo“. Proměna krajiny pod vlivem změn klimatu a změn lidských aktivit (což jsou hlavní hybatelé vývoje naší

AŽ PAK CHRÁNIT regionu Dokeska

OBĚ FOTO: PETR MEDUNA, ARCHIV ARÚ AV ČR, PRAHA

krajiny) byla velmi malá. Toto zjištění by mohlo někomu připadat jako neuspokojivé, ve střední Evropě je ale naopak docela mimořádné. Čas plyne, kolonizační vlny se střídají, klima se mění, a tím se mění i většina české krajiny. Doksy se z údajného keltského slova pro močál (dogz) stávají jménem města – ale sousední oblast borů, skal a rašelin trvá v původní podobě, jakou získala už v časném holocénu. Stejným písčitým borovým lesem stoupá k Bezdězu mezolitický lovec, Mácha i dnešní výletník. Ruka, která držela oštěp, drží krabičku GPS; to jsou ale detaily zanedbatelného pokroku. Jedenáct tisíc let v Máchově kraji znamená víc trvání než změny.

S tímto zjištěním se především mění tradiční a mylná interpretace místní biodiverzity. Ta zněla asi takto: Dokesko (pro nás tedy území zhruba mezi Doksy, Českou Lípou, Stráží pod Ralskem a Bakovem) je oblast, jejíž podobu určila nejprve exploatace lesa a poté vojenský prostor a těžba uranu. Bory jsou výsledkem vytěžení původních listnáčů a násilného zavedení borových a případně smrkových kultur. Místní biodiverzita pak byla nutně vykládána jako souhra okolností z říše paradoxů. První paradox je, že v kraji léta ničeném civilizací vůbec něco zajímavého přežilo. Druhým je, že jsou to často druhy teplomilné nebo naopak horské, což

je jen podivná směsice vzniklá nejspíš stejně podivnou hrou náhod.

Náš dosavadní výzkum ukazuje, že je vše jinak. Na základě zjištění z více nezávislých paleobotanických, ale i biogeografických metod lze konstatovat, že místní krajina je izolovanou součástí areálu boreokontinentálního lesa, tedy tajgy. Dokesko je tajga, což není nezávazný příměr špatné poezie, ale míněno doslova a vážně, jako v poezii dobré. Podle vegetační mapy Evropy se tajgová vegetace vyskytuje souvisle od uralské hranice s Asií po Skandinávii; do střední Evropy zasahuje mozaikovitě její hemiboreální typ, který dosud končil na polském pomezí v Lužici. Náš výzkum však ukazuje, že ostrovem této vegetace ve světovém měřítku vysunutým nejvíce k jihozápadu je právě Dokesko.

Místní příroda je jednak geografickou analogií přírody dnešních boreálních lesů kontinentální Evropy, jednak historickým pozůstatkem lesů, jaké ve střední Evropě převládaly v časném holocénu. Je reliktem na krajinné úrovni, který se právě v této oblasti zachoval díky živinově chudým písčitým nebo rašelinným podkladům téměř bez hlinité složky. K tajze patří převaha jehličnanů – kromě převládající borovice je tu v pouhých asi 300 metrech nad mořem (což je výška pražského Proseka) původní dřevinou smrk, jehož výskyt v tak nízkých polohách Čech byl

**Jeřáb popelavý
(*Grus grus*)
v rákosinách
kolem Břehyně
u Doks**

**Borovice,
slatinný mokřad
a lesnaté kužele
obou Bezdězů
– obraz, který se
nezměnil po několik
tisíc let.**

donekdávna pokládán za druhotný. Patří k ní také cyklická sukcese, v našem případě střídání borovice a smrku na suchých místech a střídání olše s otevřenými rašelinami. Náleží k ní konečně i požáry, jejichž hojnost máme podchycenou paleobotanicky; dodnes místní bory hoří i bez přičinění člověka. Borovice je na požáry adaptovaná, snadno se vznítí, dobře hoří a sama pak semeny přednostně kolonizuje spáleniště. Požár je tak ekologicky pozitivní, protože je sebeudržujícím mechanismem místních lesů. Tady by ovšem vzaly zasvé všechny naivní představy o ochraně diverzity pomocí bezzáhového režimu chráněných území – přirozený ekologický režim by znamenal přirozené požáry nehasit.

Místní druhová diverzita, která se donekdávna jevila spíše jako podivný soubor náhod, se ve světle historického vývoje a biogeografických vazeb území ukazuje jako zákonitá a zároveň jako skutečnost, které jsme dosud dostatečně nerozuměli. Kombinace druhů zdánlivě teplomilných a horských má svou logiku – obojí jsou ve skutečnosti druhy kontinentálního rozšíření. Příslušností k boreálnímu lesu a holocénní stabilitou lze snadno vysvětlit zdejší ojedinělý výskyt druhů, jako je popelivka sibiřská (*Ligularia sibirica*), jejíž rozšíření naznačuje už samo její jméno, nebo ostřice velkonohá (*Carex macroura*), jejíž zdejší lokality jsou vzdáleny dobrých 2800 km od nejbližších výskytů na Urale. Stabilitou krajiny lze vysvětlit i místní výskyt endemitů, jakým je prstnatec český (*Dactylorhiza bohemica*). Místní vápnitě bory jsou mnohem unikátnější a tím cennější, než dosud opěvované bučiny a suřové lesy.

Zdánlivě bezcenné velkoplošné borové kultury jsou – na rozdíl od jiných oblastí – součástí variability a historickými následovnicemi borů původních a přirozených.

Teprve až se podaří biodiverzitu Dokeska reinterpretovat na základě nových zjištění o holocénní dynamice této oblasti, bude možné rozlišit, co je v ní skutečně cenné, a to možná i na světové úrovni. Jeřáb popelavý (*Grus grus*) je u nás kriticky ohroženým druhem, Českem prochází jihozápadní hranice jeho rozšíření a jeho populace na Dokesku je v rámci Česka největší. Hnízdí tu však teprve několik málo desítek let, což může unikátnost jeho výskytu poněkud deklasovat. Ale možná, že právě to je argumentem k jeho ochraně: jistě, není druhem „původním“ – aspoň o výskytu ve středověku a dříve nejsou data známa – ale zato jde o boreální druh, který dokázal Dokesko rozeznat jako vhodné prostředí, jako tajgu ve stavu dosti blízkém přirozenému, a svým výskytem místní tajgový fenomén posílil.

Biodiverzita je hodná nutné ochrany, ale až po jejím zevrubném poznání a pečlivé, mnohostranné interpretaci. Biodiverzita není předmět pozitivistické vědy chrlící druhové seznamy, ale otázka interpretace. Podobně jako poznání jazyka jeho slovníkem nekonečí, ale začíná. Biodiverzita je – spolu s geodiverzitou a kulturní diverzitou – jazykem krajiny.

Článek byl částečně podpořen grantem AX00050801 (GA AV).

JIŘÍ SÁDLO,
Botanický ústav AV ČR, v. v. i.

EVROPŠTÍ NOVINÁŘI V CHEMICKÝCH LABORATOŘÍCH

Druhý březnový týden tohoto roku v Praze vyvrcholila série šesti stáží pro mladé evropské novináře v rámci mezinárodního projektu My Science – European Programme for Young Journalists. Týdenní stáž na VŠCHT Praha byla poslední ze série workshopů projektu, který je financován z prostředků 7. rámcového programu EU pro výzkum a vývoj (7. RP) a jehož cílem je zprostředkovat realitu současného výzkumu mladým evropským novinářům a jejich prostřednictvím i širší veřejnosti. Projektu se zúčastnilo 90 mladých pracovníků z médií z celé Evropy. Závěrečná konference se uskuteční v květnu v italském Bolzanu, sídle Evropské akademie EURAC, která projekt koordinuje.

Projekt *My Science* se zaměřuje na mladé novináře či studenty mezi 20 a 30 lety především z členských států EU, ale i přidružených zemí, kteří se specializují – či se chtějí zaměřit – na vědu a výzkum. Náplní workshopů bylo umožnit mladým autorům bližší pohled na práci výzkumníků na šesti evropských pracovištích, která během několika měsíců navštívili. Cílem projektu je tak přispět k propojení vědecké a novinářské obce a posílit povědomí veřejnosti, jaké místo zaujímají výsledky vědecké a výzkumné práce v jejich každodenním životě.

Zúčastnivší se evropská pracoviště nabízejí různé vědecké obory – informační a komunikační technologie, výzkum kmenových buněk, chemické technologie, obnovitelná energie, životní prostředí a společenské vědy. Českým partnerem *My Science* je VŠCHT v Praze, kde se zahraniční novináři seznámili zejména s projekty, na jejichž financování se podílí Evropská komise.

Během týdne se účastníci stáže obeznámili mimo jiné s historií i současností VŠCHT Praha a také s několika významnými mezinárodními projekty, na jejichž řešení se zdejší výzkumné týmy podílejí – WELTEMP, DEMMEA, DoubleNanoMem, CHOBOTIX, CONFIDENCE, PILGRIM, CARMUSYS a BIOTRACER či s prací Společné laboratoře VŠCHT a Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. Nejvíce oceňovanou zkušeností byla mezi účastníky stáže jedinečná možnost poznat činnost výzkumníků v laboratořích, podle slov jedné z účastnic přímo „v přirozeném prostředí“ vědců, a vlastními smysly okusit, co práce v laboratoři obnáší. Podle možností konkrétních laboratoří se i sami mohli po dva dny účastnit výzkumné práce.

Součástí týdenního programu byla také návštěva historické Knihovny Akademie věd a moderní a uživatelsky velmi vstřícné budovy Národní technické knihovny v pražských Dejvicích. Mladí novináři byli též informováni, jak vzniká a čím se zabývá měsíčník Akademie věd ČR *Akademický bulletin* a co dělá České centrum pro mobilitu (Euraxess), které napomáhá zvyšovat a usnadňovat mobilitu vědců v rámci Evropy.

Možnost zblízka nahlédnout do nitra významného chemického pracoviště v ČR hodnotili mladí žurnalisté velmi pozitivně. Eva Vlčková z *Lidových novin* se v rámci projektu zúčastnila i stáže v biotechnologickém ústavu Biotalentum v maďarském Gödöllő. Účast v projektu, který jí umožnil zajímavá setkání a diskuse s odborníky v oblasti klonování a kmenových buněk i s kolegy z celé Evropy, s nimiž si mohla vyměňovat zkušenosti, posoudila slovy: „Ocenila jsem jedinečnou možnost nesledovat vědce jen z povzdálí, ale vžít se přímo do jejich role – mohla jsem si navléknout laboratorní plášť a rukavice a vyzkoušet si práci v laboratoři na vlastní kůži. Taková zkušenost se může při psaní dalších článků hodit.“

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Pro VŠCHT budiž tato stáž příslibem, že v jejich účastnících získá do budoucna zasvěcené a nadšené mediální spolupracovníky, kteří budou její jméno šířit na stránkách evropských vědeckých periodik.

Více informací zájemci naleznou na webových stránkách projektu www.my-science.eu či na webových stránkách oddělení pro vědu a výzkum VŠCHT Praha <http://www.vscht.cz/homepage/veda/index/MyScience>. ■

PETRA KINZLOVÁ,

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

Na závěr každého workshopu obdrželi mladí novináři certifikát o účasti na projektu.

BIOTECHNOLOGICKÉ A AKADEMIE VĚD ČR A UNIV

BIOCEV je společným projektem Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy v Praze s cílem vybudovat biotechnologické a biomedicínské výzkumné centrum. Na jeho přípravě se podílí šest ústavů Akademie věd – Ústav molekulární genetiky (předkladatel projektu), Biotechnologický, Mikrobiologický, Fyziologický ústav, Ústav experimentální medicíny a Ústav makromolekulární chemie – a Univerzita Karlova v Praze zastoupená fakultami Přírodovědeckou a 1. lékařskou.

Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl a vědecký koordinátor BIOCEV Václav Pačes hovořili o pokračujících přípravách projektu na tiskové konferenci 30. března 2010 v hlavní budově Akademie věd ČR na Národní třídě.

Základy projektu BIOCEV tvoří tři pilíře znalostního trojúhelníku. Především je to samotný výzkumný program a unikátní technologické vybavení v servisních laboratořích. Druhým pilířem je efektivní přenos poznatků a výsledků výzkumu do praxe a ochrana duševního vlastnictví. Tento přenos umožní zejména unikátní kombinace vědeckých skupin orientovaných na základní výzkum a na biotechnologie, dále vytvoření specializovaného oddělení pro přenos technologií a spolupráce s komerčními biotechnologickými firmami. Třetí pilíř představují výuka a vzdělávání magisterských a postgraduálních studentů v rámci stávajících i nově akreditovaných, na biotechnologii a biomedicínu zaměřených studijních programů. Kromě pravidelných studijních programů budeme v BIOCEV organizovat specializované mezinárodní kurzy pro české a zahraniční studenty či mladé vědecké pracovníky a školení firemních zaměstnanců na různých úrovních. BIOCEV je navržen tak, aby v co nejkratší do-

bě po zahájení provozu dosáhl výkonnosti a efektivitu srovnatelné s podobnými zahraničními centry. Tento záměr podpoří zapojení úspěšných vědeckých týmů, které v minulosti dosáhly originálních výsledků mezinárodního významu a jimž zázemí špičkové přístrojové infrastruktury umožní implementovat nové moderní přístupy a posunout výzkum do nové dimenze. Velký důraz klademe na internacionalizaci – což mimo jiné také znamená, že pozice nových vedoucích projektů budou obsazovány mezinárodním konkurzem. Cílem je nabídnout atraktivní zázemí i pracovníkům, kteří úspěšně absolvovali výběr EMBO (European Molecular Biology Organisation) či Wellcome Trust a získali financování pro vybudování nové laboratoře.

Vědeckým koordinátorem projektu je prof. Václav Pačes, předseda České společnosti pro biochemii a molekulární biologii a člen prestižní Evropské molekulární biologické organizace, předseda Akademie věd ČR v letech 2005–2009.

Odborný program BIOCEV je rozdělen do pěti oblastí.

Cílem programu **Funkční genomika** je charakterizovat komplexní funkce genů v lidském genomu včetně jejich interakcí. Výzkum budou vědci orientovat na funkci a onemocnění jater, kardiovaskulární dysfunkci, vývoj diabetu a dalších metabolických poruch, které tvoří součást metabolického syndromu. V rámci tohoto výzkumného programu se pokusí objasnit také genetický podklad vrozené ztráty sluchu a stařecké nedoslýchavosti u lidí. Výzkum budou provádět na modelech myši a potkana v rámci servisní laboratoře *České centrum fenogenomiky*, jež se v prosinci 2009 začlenila do evropského konsorcia *Infrafrontier*.

Druhý výzkumný program, **Buněčná biologie a virologie**, je jedním z hlavních pilířů moderní biologie s vysokým potenciálem pro biomedicínu a biotechnologii. V jeho rámci budou zřízena pracoviště

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

BIOMEDICÍNSKÉ CENTRUM ERZITY KARLOVY VE VESTCI

pro výzkum eukaryotických patogenů, virů a nádorových buněk využívajících špičkové zobrazovací techniky budoucího centra evropské infrastruktury EuroBioImaging. Vědci budou studovat asociace nádorových onemocnění s virovými infekcemi, molekulární mechanismy interakce mikroorganismu a signalizace mezi patogenem a hostitelem, možnosti genové terapie a vakcinace zejména proti virovým infekcím. *Buněčná biologie a virologie* počítá s výstupy, které budou použitelné pro vývoj především antiparazitárních, antimykotických a antitumorových látek, antivirových vakcín, nových léčebných postupů a biomodulátorů.

Na kombinaci strukturních a molekulárně biologických přístupů je založen třetí z vědeckých programů – **Strukturní biologie a proteinové inženýrství**. Vychází ze studia struktur biotechnologicky, diagnosticky a lékařsky důležitých biomolekul, proteinů a nukleových kyselin. Jeho cílem je navrhovat a testovat modifikace těchto molekul, které povedou ke zlepšení jejich žádoucích účinků tak, aby mohly být použity pro diagnostiku nemocí jako pokročilé materiály či léčiva. Výzkumný program má i významné aplikační možnosti. Například nově vyvíjené rekombinantní proteiny budou přizpůsobeny tak, aby se s vysokou účinností vázaly na jiné biologicky důležité molekuly a umožnily jejich diagnostiku nebo působily jako nová antivirová či protirakovinná léčiva. Přírodní látky budou vědci cíleně modifikovat, aby účinkovaly jako antibiotika. Komplexní strukturní studium enzymů, proteinových katalyzátorů, bude využitelné například pro optimalizaci účinků enzymu při biotechnologickém zpracování potravin nebo pro modifikaci enzymu vedoucí k jeho nové funkci – například při zpracování odpadů nebo v „zelené“ energetice.

Čtvrtý výzkumný program, **Biomateriály a tkáňové inženýrství**, se věnuje vývoji terapeutik, diagnostik a tkáňových náhrad, který je v programu zajištěn unikátním propojením výzkumu zabývajícího se syntézou a zpracováním nových materiálů s biologickým a lékařským výzkumem využívajícím syntetických nosičů pro cílenou dopravu léčiv a genové informace, lékařskou diagnostiku na molekulární a buněčné úrovni a v kombinaci se specializovanými nebo kmenovými buňkami pro regeneraci a rekonstrukci tkání a orgánů lidského těla. Cílem tohoto základního výzkumu je nalezení souvislostí mezi chemickou kompozicí a morfologií vyvíjených typů biomateriálů a jejich biologickou aktivitou, včetně

získání poznatků o zúčastněných molekulárních biologických procesech a úloze kmenových buněk při vzniku a regeneraci tkání. Plánované výstupy zahrnují např. bioarteficiální náhrady cév, srdečních chlopní, chrupavek a kostí, skelety pro regeneraci poškozené míchy, systémy umožňující cílenou dopravu léčiv, diagnostik a jejich kombinací při léčbě a diagnostice nádorových a kardiovaskulárních onemocnění.

Pátý výzkumný program, **Vývoj léčebných a diagnostických postupů**, si klade za cíl objasnit molekulární mechanismy závažných onemocnění, která představují významný zdravotnický problém. Pochopení normálních a k onemocnění vedoucích mechanismů na úrovni molekulární, buněčné i orgánové je klíčem k účinné prevenci, zavedení nových diagnostických postupů, návrhu nového léčebného zásahu či změně stávajícího léčebného algoritmu. Výzkumný program zahrnuje projekty, které od reprodukční medicíny přes komplikace diabetu, autoimunitní a vybraná nádorová onemocnění, vrozené vady metabolismu až po studium patologie hemu a účinku nedostatku či nadbytku plyných signálních molekul směřují ke zlepšení diagnostiky a získání údajů využitelných pro návrh nových druhů léčby. Program má výrazný aplikační potenciál zejména v medicíně. Poznání preventivních možností ovlivní zdraví a kvalitu života velkých skupin v populaci. Do současné klinické praxe přímo zasáhnou nové diagnostické postupy s odhalením nové generace biomarkerů, s přípravou nově navržených diagnostických kitů a s určitým časovým odstupem i návrh nových léčebných prostředků.

K řešení uvedených výzkumných témat napomůže i špičkové přístrojové vybavení v servisních laboratořích, tzv. „core facilities“. V BIOCEV se počítá se zřízením následujících: České centrum pro fenogenomiku, Zobrazovací metody, OMICS, Centrum molekulární struktury, Kryotechnologie, Kultivace a purifikace. První dvě laboratoře budou součástí evropské ESFRI infrastruktury (Infrafrontier, EuroBioImaging) a zbylé špičkovým zázemím především (nikoli však pouze) pro Českou republiku.

BIOCEV se zaměřuje na významné a rychle se rozvíjející biotechnologické a biomedicínské obory. Jeho hlavním smyslem je soustředit vzájemně se doplňující týmy renomovaných odborníků dosud rozptýlených v několika partnerských pracovištích Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy a doplnit je nově vytvořenými výzkumnými týmy mladých talentovaných vědců a zahraničními experty. Soustředění týmů, které přináší unikátní poznatky základního výzkumu spolu s odborníky, jež naváží na nové vědecké poznatky praktickými aplikacemi, tak komplexně ošetří citelnou mezeru v odborném zázemí pro rozvoj pokročilého biotechnologického průmyslu v ČR. Výsledky plynoucí z výzkumné práce budou mít zásadní dopad na ty nejdůležitější oblasti lidského života, jakými jsou např. lidské zdraví či životní prostředí.

Vizualizace projektu BIOCEV

Závěrem několik základních informací o projektu a o jeho dosavadním vývoji. Centrum se bude stavět ve Vestci ve Středočeském kraji na pozemku Akademie věd ČR o rozloze 5,5 ha. Na těchto pozemcích, nacházejících se v průmyslové zóně ve Vestci, by do roku 2013 mělo vyrůst moderní výzkumné centrum s kapacitou cca 28 000 m². Projekt žádá o financování z Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci OP Výzkum a vývoj pro inovace, prioritní osy 1: Evropská centra excelence. Celková výše požadované dotace je 3,25 mld. Kč. Po dokončení nabídne až 700 nových pracovních příležitostí. Studovat by zde mělo 150 postgraduálních a magisterských studentů.

V oblasti stavebně-technické přípravy bylo v červenci 2009 úspěšně ukončeno zjišťovací řízení dle zákona č. 100/2001 Sb. (EIA). Územní rozhodnutí pro projekt BIOCEV nabylo právní moci 30. ledna 2010. Vydání stavebního povolení očekáváme v červenci roku 2010. Zahájení výstavby centra je plánováno na 1. čtvrtletí roku 2011 v závislosti na vydání kladného rozhodnutí o financování. Pokud vše půjde podle výše plánovaného harmonogramu,

centrum BIOCEV by mělo být uvedeno do provozu začátkem roku 2013.

BIOCEV se připravuje již několik let. V prosinci roku 2007 bylo za účelem přípravy a realizace projektu založeno zájmové sdružení právnických osob BIOCEV, z. s. p. o. V létě roku 2008 v rámci *Předvýzvy MŠMT* byl projektový záměr BIOCEV hodnocen jako jeden z nejlepších. V roce 2009 se připravovala stavební dokumentace a žádost pro MŠMT. Dne 10. listopadu 2009 byla podepsána Partnerská smlouva mezi všemi zúčastněnými subjekty v projektu. Žádost do 1. výzvy MŠMT na projekty evropských center excelence jsme podali v listopadu roku 2009. Od prosince do dubna 2010 byly žádosti hodnoceny na národní úrovni. Žádost úspěšně prošla hodnocením aplikačního panelu i hodnocením mezinárodních expertů a 9. dubna 2010 MŠMT oficiálně oznámilo, že BIOCEV postupuje spolu s dalšími osmi projekty do závěrečného hodnocení. Od dubna budeme vyjednávat s MŠMT o finální podobě projektu a začátkem léta by měla být žádost o dotaci odeslána Evropské komisi do Bruselu. Rozhodnutí Evropské komise o financování projektu očekáváme koncem roku 2010. ■

Na základě materiálů v projektové žádosti BIOCEV připravila IVANA SÝKOROVÁ, Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.

CENA INŽENÝRSKÉ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY 2010

Inženýrská akademie České republiky vyhlásila soutěž o Cenu Inženýrské akademie 2010. Od roku 1997 ji IA ČR uděluje za mimořádný výsledek tvůrčí práce – vynikající realizovaný technický projekt či významný přínos k rozvoji inženýrského výzkumu.

Cena má stimulovat práci řešitelských kolektivů, vědeckých a výzkumných pracovníků, konstruktérů, inženýrů a technických pracovníků. Zároveň má podpořit tvůrčí úsilí a vytrvalost, jež jsou nezbytné jak v systematické výzkumné práci, která vede k fundamentálním poznatkům a posouvá hranice poznání v celém oboru inženýrského a aplikovaného výzkumu, tak i k prosazení významných technických projektů. A to od jeho záměru až do jeho dokončení a uplatnění v novém výrobku či v jiném technickém díle. Pro letošní rok je vyhlášena v kategorii *Vynikající realizovaný technický projekt*.

Od roku 1997 Cenu získalo mnoho významných projektů: Badatelské centrum výkonových laserů AV ČR, restaurátorská a konzervační technologie pro mozaiku *Poslední soud* na katedrále sv. Víta na Pražském hradě nebo softwarový projekt *A-GLOBE: technologie a softwarový nástroj pro integraci a simulaci rozsáhlých distribuovaných systémů*. Význačné jsou také velké projekty spojené s vývojem nových technicky progresivních strojů a zařízení: vývoj a realizace letounu VUT 100, vývoj nové generace tkalcovských stavů nebo infrastrukturní projekty, jako je projekt nové odbavovací haly mezinárodního letiště v Praze, projekt vysouvaných tunelů metra pod Vltavou či projekt a realizace obřích zásobníků pro státní strategické zásoby ropy, ocelová konstrukce zastřešení Sazka Arény a mostní estakády na tramvajové trati Hlubočepy–Barrandov.

Cenu za rok 2009 IA ČR udělila Ing. Vladimíru Brejchovi, FEng., kolektivu SMP CZ, a. s., a VALBEK, s. r. o., za úspěšně realizovaný projekt *Ekodukt z obloukových lepených lamelových dřevěných nosníků na stavbě dál-*

nice D1 Mengusovce–Jánovce. Rada IA ČR ocenila originální konstrukční řešení ekologického mostu ověřené s použitím nejpokročilejších metod teorie konstrukcí a realizované originálním technologickým postupem. Projekt vyniká vysokou funkčností, příznivými ekonomickými faktory (úspora materiálu, rychlost výstavby s minimálním omezením provozu na překračované komunikaci) a citlivým začleněním do krajiny. Přínosem jsou i obecné poznatky z oblasti mostního stavitelství a trvale udržitelného rozvoje. Projekt realizuje poznatky získané v grantovém projektu GA ČR 103/00/1170 *Ekodukty – prvek udržitelného rozvoje výstavby pozemních komunikací*, který iniciovala IA ČR a významně se na něm podílela stavební sekce IA ČR.

Inženýrská akademie udělila v roce 2009 i dvě čestná uznání. Skupině počítačového vidění Ústavu automatizace a měřicí techniky FEKT VUT v Brně vedené dr. Ilnou Kalovou za *Inteligentní systémy v technické praxi*. IA ČR ocenila realizaci vizuálních systémů založených na moderních metodách zpracování obrazu v aplikacích ve výrobě a v systémech monitorování dopravy. Druhé čestné uznání získal kolektiv Vítkovice Cylinders, a. s., pod vedením Ing. Jaromíra Šilera za *Výrobu ocelových nádob pro CNG – výrobní linka*. IA ČR vyzdvihla úspěšnou realizaci výroby tlakových nádob velkých objemů na bázi unikátní technologie protlačování. Tímto způsobem jsou vyráběny láhve na stlačený zemní plyn pro pohon automobilů. Akademie proto ocenila i výrazný ekologický prvek projektu.

MILOŠ HAYER,
Inženýrská akademie ČR

Inženýrská akademie České republiky, o. s., vyhláší soutěž
o **Cenu Inženýrské akademie České republiky za rok 2010.**

Cena je dotována částkou 50 000 Kč a bude udělena v kategorii
za vynikající realizované technické dílo (projekt).

Návrhy mohou předkládat právnické i fyzické osoby ČR. Informace a návrhový list lze získat
na sekretariátu IA ČR, Národní třída 3, 110 00 Praha 1 či www.eacr.cz.

Návrhy je nutno doručit **nejpozději do 15. června 2010** (datum poštovního razítka) na adresu sekretariátu IA ČR.

Prof. Ing. Petr Zuna, CSc., D. Eng. h. c.
prezident Inženýrské akademie České republiky, o. s.

Partneři Ceny Inženýrské akademie:
NADACE PRECIOSA, ŽĐAS, a. s., MM spektrum, METROSTAV, a. s.

CZECHGLOBE – CENTRUM DOPADŮ GLOBÁLNÍ ZMĚNY KLIMATU

Česká republika se vstupem do Evropské unie zařadila mezi členské státy, které využívají podpory v rámci evropské regionální politiky. Pro období 2007–2013 jsou všechny regiony ČR (s výjimkou hlavního města Prahy) zařazeny pod cíl Konvergence. V souladu s cíli evropské regionální politiky je jednou z priorit ČR posílení růstu konkurenceschopnosti státu a orientace na znalostní ekonomiku.

Mezi významné operační programy, které přispívají k naplnění uvedeného cíle, patří program Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpl). Jeho účelem je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR, který přispěje k růstu konkurenceschopnosti a k vytváření vysoce kvalifikovaných pracovních míst tak, aby se regiony ČR staly významnými místy těchto aktivit v Evropě. OP VaVpl poskytne do roku 2013 téměř 40 miliard korun k zajištění specifického cíle 1 a 2, tzn. vytvoření evropských center excelence a regionálních center VaV.

Šanci získat finanční prostředky na vybudování nové moderní výzkumné infrastruktury z prostředků struktu-

rálních fondů se rozhodl využít i Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR, který v rámci Prioritní osy 1 – Evropská centra excelence – předložil projekt *CzechGlobe – Centrum pro studium dopadů globální změny klimatu*.

Projekt *CzechGlobe* přispívá na národní úrovni k řešení nejzávažnějšího a mnohdy velmi kontroverzního globálního environmentálního problému současnosti – projevů a dopadů globální změny klimatu (GZK). Zaměřuje se na základní tematické segmenty působení GZK, tj. atmosféru – ekosystémy – socioekonomické systémy.

Základem pro formulování projektu *CzechGlobe* v Ústavu systémové biologie a ekologie AV ČR byla existující tradice výzkumu GZK, stávající prvky infrastruktury a postupně se tvořící badatelský tým z různých významných institucí VaV v ČR (ústavy AV ČR, univerzity, resortní organizace VaV) s přímou účastí špičkových zahraničních odborníků. Do projektu se smluvně zapojily i významné zahraniční instituce zabývající se danou problematikou, jmenovitě Ústav pro chemii a dynamiku geosféry z Výzkumného centra Helmholtzovy společnosti v Julichu, Ústav agro-ekologie a lesnické biologie Centra národního výzkumu Řím a Geografický ústav Univerzity v Curychu.

CzechGlobe je logickým vyústěním 20leté tradice výzkumu globální změny v ČR, který byl od počátku propojen s projekty podporovanými EU (4., 5., 6. a 7. rámcovým programem EU). Dosavadní řešitel těchto projektů Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR a návrhové *CzechGlobe* je současně prostřednictvím svých zkušeností a dosažených výsledků zakládající institucí právě budované celoevropské výzkumné infrastruktury ICOS – Integrovaného systému pro sledování uhlíku. Evropská výzkumná infrastruktura ICOS je budována v rámci ESFRI (Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury) a 7. rámcového programu EU (7.RP) www.icos-infrastructure.eu. *CzechGlobe* přináší pro infrastrukturu ICOS špičkové know-how z oblasti observačního a experimentálního výzkumu dané zejména aplikací procesového zobrazování a nadstavbovým socioekonomickým výzkumem.

Systém měření toků látek a energií mezi ekosystémem a atmosférou

VŠECHNA FOTA: ARCHIV ÚSBE AV ČR

PRO STUDIUM ĚNY KLIMATU

Odborníci jej považují za významný středoevropský uzel integrovaného systému ICOS s povinností školi-tele a koordinátora spolupráce se zeměmi Visegrádské čtyřky, Karpatské iniciativy, dále s Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem. Svým obsahem prolíná i do další ESFRI infrastruktury EUFAR – Evropské infrastruktury pro letecký výzkum v environmentálních vědách a vědách o Zemi (řešeno v rámci ESFRI a 7. RP EU; www.eufar.net), již je ÚSBE AV ČR členem. S ohledem na těsné spojení s evropskými výzkumnými infrastrukturami je projekt *CzechGlobe* připraven stát se infrastrukturou s tzv. open access jak pro domácí, tak zahraniční spolupracovníky a projekty.

Realizací projektu dojde k vybudování prostorově rozmístěné infrastruktury výzkumu pokrývající celé území České republiky, kterou tvoří: 1. – atmosférická stanice umístěná v centrální oblasti ČR, jež doplní celoevropskou síť dosud chybějícím českým národním bodem sledování skleníkových plynů v referenční vrstvě atmosféry; 2. – síť ekosystémových stanic zaměřených na sledování, kvantifikaci a vyhodnocování toků uhlíku v základních typech ekosystémů České republiky a síť sledování koloběhu základních biogeochemických prvků v malých povodích (příspěvek k celistvosti evropské a světové databáze ukládání a produkce skleníkových plynů); 3. – centrální fyziologická, izotopová a metabolická laboratoř rostlin a nově budovaná zařízení pro dlouhodobé experimenty zaměřené na dopady změny prostředí a umožňující studium procesů spojených s asimilací uhlíku v měnících se podmínkách; 4. – letecká laboratoř dálkového průzkumu Země a stanice příjmu a zpracování leteckých a satelitních snímků zaměřená na výzkum a vývoj zobrazování procesu uhlíkového cyklu pomocí satelitních snímků; 5. – inkubátor aplikačních výstupů zaměřený na nové technologie se vztahem ke globální změně klimatu; jednat se bude zejména o nové postupy biologického vázání uhlíku

a výrobu biopaliv 3. generace; 6. – kabinet socioekonomických studií zaměřený na dopady globální změny klimatu; 7. – výzkové, informační a demonstrační centrum.

Poznatky získané badatelskou činností centra budou vědci transformovat do vývoje technologií soustředěných na zmírnění či adaptaci k účinkům GZK včetně fungování spin-off firmy.

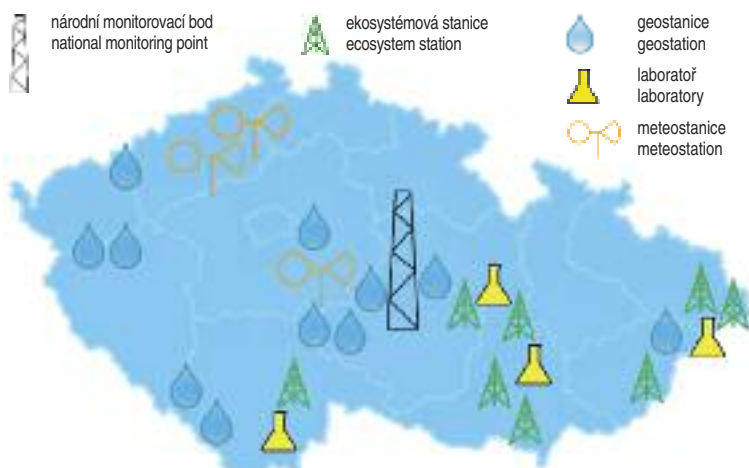
Plánovaný objem dotace z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace činí 825 mil. Kč, přičemž celkové náklady na projekt by měly během tříleté realizační fáze včetně start-up grantu dosáhnout částky téměř 1014 mil. Kč. Z investičních prostředků v celkové výši 665 mil. Kč připadá 527 mil. Kč na přístrojové vybavení. Z částky 120 mil. Kč plánované na stavební investice by měl být v areálu ÚSBE AV ČR v Brně vybudován pavilon laboratoří a experimentálních technik s celkovou užžitnou plochou 1230 m². Projekt dále počítá s odkoupením a následnou rekonstrukcí objektu zkušební stanice od firmy Zemservis v Bystřici nad Pernštejnem-Domanínku, který bude sloužit jako laboratoře, technické a administrativní zázemí a školicí centrum pro výzkumné aktivity zabývající se impaktovými studii, rychlerostoucími dřevinami a řízenými ekosystémy. Objekt nabízí celkem 450 m² užžitné plochy. V Domanínku se též předpokládá výstavba klastru růstových komor s otevřeným vrchem (OTC – open top chambers). Další stavební investicí bude 150 m vysoký meteorologický stožár na Českomoravské vysočině pro sledování skleníkových plynů ve vyšších vrstvách ovzduší.

Nově vytvořená infrastruktura poskytne špičkové zázemí pro 150 vědeckovýzkumných pracovníků, z nichž více jak třetinu budou představovat zkušení vědečtí pracovníci a téměř polovinu vytvoří mladí vědečtí pracovníci a doktorandi.

MIRKA ŠPRTOVÁ,
Ústav systémové biologie
a ekologie AV ČR, v. v. i.

**Vizualizace
centrální
fyziologické
izotopové
a metabolické
laboratoře**

**Prostorové
rozmístění
infrastruktury
v České republice**

NABÍDKA JAZYKOVÝCH KURZŮ A ZKOUŠEK 2010–2011

Vážení zájemci o jazykové kurzy, i pro příští školní rok 2010–2011 je pro vás připravena nabídka výuky jazyků v Kabinetu studia jazyků ÚJČ AV ČR. Nabízíme vám kurzy angličtiny, němčiny a francouzštiny v širokém spektru zaměření, pokročilosti i rozsahu výuky včetně přípravy k mezinárodním zkouškám. Všechny kurzy jsou pro pracovníky AV ČR přístupné pouze za administrativní poplatek.

Pořádáme též kurzy tzv. nadstandardních jazyků, tj. španělštiny, italštiny, ruštiny a arabštiny, na něž se vztahuje kurzovné; pro pracovníky AV ČR ve zvýhodněné sazbě.

Pro zimní semestr, tj. září 2010 až leden 2011, jsme připravili speciální nabídku tzv. blended-learningových kurzů pro doktorandy. V rámci prestižního projektu OPPA ze strukturálních fondů EU připravil řešitelský tým KSJ pět nových kurzů kombinujících prezenční a on-line výuku se zaměřením na praktické jazykové dovednosti pro doktorandy. Pro všechny doktorandy (tj. akademické i mimo AV ČR) budou tyto kurzy zdarma, protože se jedná o pilotní fázi projektu. V letním semestru je otevřeme pro všechny zájemce.

Podrobné informace naleznete v následující nabídce nebo na internetových stránkách www.langdpt.cas.cz. Můžete nás rovněž kontaktovat buď na tel.: 222 828 401 nebo na e-mailu: polaskova@langdpt.cas.cz.

Těšíme se na vás v novém školním roce 2010–2011.

Kabinet studia jazyků ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Termín pro odevzdání přihlášek: 21. 6. 2010

Rozřazovací testy do kurzů se konají 21., 22. a 23. 6. 2010 od 8:00 do 14:00 h vždy v celou hodinu.

Zařazení posluchačů do kurzů bude od srpna 2010 zveřejněno na našich internetových stránkách – e-mailly o zařazení neposíláme!!!

Výuka ve školním roce 2010–2011 se zahajuje 6. 9. 2010.

STANDARDNÍ KURZY

ANGLIČTINA

I. Všeobecná angličtina

Základní kurzy A1 a výše (1x nebo 2x týdně)

Kurzy na všech úrovních pokročilosti jsou zaměřené na získání jazykových znalostí a dovedností s cílem umět použít jazyk v každodenních situacích.

Pozkouškové kurzy: British Studies B2+ Special Projects B2+

Kurzy jsou zaměřené na upevnění vybraných komunikačních dovedností.

Pronunciation A1–B2 (1x týdně)

Jednosemestrální kurz se zaměřuje na problematiku jevy anglické výslovnosti. Procvičuje výslovnost jednotlivých fonémů, slov i celých vět s důrazem na správný přízvuk a intonaci. Součástí kurzu jsou poslechová cvičení. Kurz lze nabídnout na úrovních elementary, pre-intermediate, intermediate a upper-intermediate.

II. Akademická angličtina

NOVINKA: Blended learning Academic Writing Presentation Performance Real English

Specializované kurzy pro doktorandy, které kombinují prezenční a on-line výuku.

Odborná angličtina – English for Science and Technology A2–C1 (1x nebo 2x týdně)

Kurzy angličtiny pro pracovníky ve vědě a výzkumu jsou zaměřené na slovní zásobu, gramatické struktury a jazykové dovednosti potřebné pro odbornou komunikaci. Součástí kurzů je i příprava na jazykovou zkoušku požadovanou v rámci doktorského studia.

Písemný projev B2+ (1x týdně)

Kurz se zaměřuje na různé formy odborného písemného projevu s důrazem na odlišnou strukturu a výstavbu anglického textu a další aspekty písemného vyjadřování včetně stylistiky a gramatiky. Je určen pro středně pokročilé a pokročilé.

III. Příprava k mezinárodním zkouškám

PET Cambridge Preliminary English Test B1 (2x týdně)

Tento kurz je určen mírně pokročilým posluchačům, kteří potřebují základní systematickou přípravu ve všech jazykových dovednostech, tj. v mluveném projevu, čtení, poslechu a gramatice. Je vhodným předstupněm ke kurzu FCE. Tato zkouška je jednou ze základních jazykových zkoušek, které povinně skládají zaměstnanci státní správy.

FCE Cambridge First Certificate in English B2 (2x týdně)

Dvousemestrální kurz pro středně pokročilé je zaměřen na přípravu posluchačů k nejrozšířenější cambridgeské zkoušce FCE, jež je oficiálně uznávaná ve Velké Británii i jinde v Evropě a stále více i u nás. Výuka se systematicky a vyváženě zaměřuje na všechny jazykové dovednosti, tj. mluvení, čtení, psaní, poslech i gramatiku. Zkoušku lze složit na Britské radě, a to v březnu, v červnu nebo v prosinci.

Závěrečný předzkouškový kurz FCE B2 (2x týdně)

Nástavbový jednosemestrální kurz je určen pro posluchače, kteří se chystají ke zkoušce FCE. Jde o systematickou přípravu k jednotlivým částem zkoušky, zopakování nejdůležitějších gramatických jevů, tematických celků i potřebných testovacích technik čtení, poslechu a psaní. Kurz v zimním semestru je přípravou ke zkoušce v prosinci a v březnu, v letním semestru k červnovému termínu zkoušky.

Předzkouškové kurzy: Pre CAE B2+ Pre CPE C1+

Kurzy jsou zaměřené na zdokonalování dosažené jazykové úrovně s důrazem na rozšíření slovní zásoby a komunikativních dovedností. Jsou předstupněm k přípravným kurzům ke zkouškám CAE, resp. CPE.

Skills for Cambridge Exams B2 (1x týdně)

Kurz se zaměřuje zejména na *Speaking* a *Writing* jako tvořivé dovednosti, které nejsou v běžných předzkouškových kurzech dostatečně procvičovány. Cílem je tyto dovednosti procvičit strukturovaně tak, jak je zkouškové formáty vyžadují. Doplňkovými aktivitami bude i *Listening* a také *Reading* se zaměřením na *Set Books* – četbu knih, které jsou ke zkouškám předepsány. V kurzu se neprocvičuje gramatika ani slovní zásoba, pokud přímo nesouvisí s dovednostmi mluvení a psaní. Kurz je vhodný pro posluchače připravující se na zkoušky FCE a CAE.

CAE Cambridge Certificate in Advanced English C1 (2x týdně)

Dvousemestrální kurz přípravy na zkoušku, která se řadí nad FCE, je určen pro pokročilé. Kurz je zaměřen na další systematické rozvíjení jazykových znalostí a osvojení si strategií jak pro ústní a písemnou komunikaci, tak pro čtení a poslech zejména autentických materiálů. Pro svou všestrannost a praktické zaměření je CAE vhodný zvláště pro zájemce o postgraduální studijní pobyty a stipendia v anglicky mluvících zemích. Zkoušky se rovněž konají na Britské radě, a to v březnu, červnu a v prosinci.

Závěrečný předzkouškový kurz CAE C1 (2x týdně)

Dvousemestrální kurz je určen pokročilým posluchačům připravujícím se na zkoušku CAE. Zaměřuje se systematicky na jednotlivé části zkoušky a na zvládnutí příslušných testovacích technik. Kurz je přípravou ke zkoušce v březnu a červnu.

CPE Cambridge Certificate of Proficiency in English C2 (2x týdně)

Kurz je vhodný pro velmi pokročilé posluchače, které připravuje ke cambridgeské zkoušce nejvyššího stupně. Tato zkouška splňuje požadavky britských univerzit pro přijetí uchazečů o studium. Kurz je zaměřen zejména na náročnou slovní zásobu, schopnosti abstraktního myšlení v angličtině a zvládnutí obtížných forem písemného projevu.

iBT TOEFL B2+ (2x týdně)

Tento kurz pro středně pokročilé a pokročilé studenty připravuje na iBT (tj. internetovou) verzi zkoušky TOEFL požadovanou americkými a kanadskými univerzitami a některými dalšími institucemi jako vstupní podmínku pro studium a stipendia uchazečů ze zahraničí. Zkoušku mohou studenti složit v našem testovacím centru Na Florenci 3.

NĚMČINA

NOVINKA: Blended learning

Profesní a každodenní komunikace

Kurz němčiny s širokou nabídkou on-line aktivit

Specializované kurzy pro doktorandy kombinující prezenční a on-line výuku.

Všeobecná němčina A1 a výše (1x týdně)

Kurzy na různých úrovních pokročilosti jsou zaměřené na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností v obecné konverzaci.

Zertifikat Deutsch B1 a B2 (1x nebo 2x týdně)

Jednosemestrální a dvousemestrální kurzy pro středně pokročilé jsou přípravou ke zkoušce, jež představuje základní oficiální osvědčení znalostí němčiny uznávané v Německu. Zkoušku je možno složit na Jazykové škole v Praze, která je k tomu zplnomocněna Goethe-Institutem.

FRANCOUZŠTINA

NOVINKA: Blended learning

Profesní a každodenní komunikace

Specializované kurzy pro doktorandy které kombinují prezenční a on-line výuku.

Všeobecná francouzština A1 a výše (1x týdně)

Kurzy na různých úrovních pokročilosti jsou zaměřené na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností (mluvení, poslech, čtení, gramatika, psaní) s důrazem na obecnou konverzaci.

Přípravný kurz ke zkoušce DELF A1–B2 (2x týdně)

Kurz DELF připravuje zájemce k základnímu francouzskému certifikátu DELF ve čtyřech úrovních (A1, A2, B1, B2) od mírné po střední pokročilost. Cílem je schopnost absolventa komunikovat ústně i písemně v běžných situacích každodenního života. Zkoušky se skládají na Francouzském institutu v Praze. Zkouška DELF je uznávána českou státní správou a je k ní přihlíženo při přijímání řízení na českých i francouzských univerzitách.

Přípravný kurz ke zkoušce DALF C1 a C2 (2x týdně)

Kurz je určen pokročilým posluchačům, kteří se připravují ke zkoušce DALF ve dvou variantách pokročilosti (C1, C2). Tato zkouška je osvědčením o hlubší znalosti francouzského jazyka a dokladuje absolventovu schopnost studovat na francouzské univerzitě.

ČEŠTINA PRO CIZINCE

Odborný jazyk pro zahraniční doktorandy A1 a výše

Kurz je zakončený zkouškou z češtiny jakožto jednoho ze dvou volitelných jazyků v rámci doktorandského studia.

Základní kurz

Kurz je zaměřený na základní orientaci v českém jazykovém prostředí.

NADSTANDARDNÍ KURZY

ŠPANĚLŠTINA

Všeobecná španělština A1 a výše

Kurzy na různých úrovních pokročilosti jsou zaměřené na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností v obecné konverzaci.

ITALŠTINA

Všeobecná italština A1 a výše

Kurzy na různých úrovních pokročilosti jsou zaměřené na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností v obecné konverzaci.

RUŠTINA

Všeobecná ruština A1 a výše

Kurzy na různých úrovních pokročilosti se zaměřují na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností v obecné konverzaci.

ARABŠTINA

Základy arabštiny A1 a výše

Kurz je určen pro studenty, kteří chtějí poznat základy nejrozšířenějšího semitského jazyka. Seznámí se s fonetikou, písmem, vztahem mezi spisovným jazykem a základy gramatiky, která bude procvičována v praktických výrazech a větách.

INTENZIVNÍ KURZ

ANGLIČTINA, NĚMČINA, FRANCOUZŠTINA

Cílem týdenních, tzv. předvýjezdových kurzů je rychlé zopakování znalostí jazyka a jejich další praktické rozvíjení (např. před služeb-

ní cestou, stáží, ale i pro účely konverzace na obecná témata). Kurzy se konají vždy v únoru a červnu. Při zařazování do kurzu není výjezd do zahraničí podmínkou.

Aktuální kurz: 14. 6.–18. 6. 2010

Termín odevzdání přihlášek: 4. 6. 2010

Přihlášky naleznete na našich internetových stránkách nebo na sekretariátu.

JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

Jazyková zkouška pro doktorandy

Zkouška se skládá z písemného testu a ústního pohovoru zaměřeného na odborný jazyk v oboru posluchače.

TOEFL iBT

Kabinet studia jazyků ÚJČ AV ČR se sídlem Na Florenci 3, Praha 1 je akreditovaným testovacím střediskem ETS pro TOEFL iBT. Pro další informace kontaktujte PhDr. Evu Škarkovou, tel.: 222 828 401, skarkova@langdpt.cas.cz.

Registrace k testu je možná pouze on-line:

www.ets.org/registerme.html.

Cambridgeské zkoušky PET, FCE, CAE

Kabinet studia jazyků ÚJČ AV ČR, v. v. i., je certifikovaným místem pro přípravu ke cambridgeským zkouškám. Zájemce registrujeme on-line 3x ročně, zkoušky se skládají na Britské radě v březnu, červnu a prosinci. Kontakt a další informace získáte od PhDr. Libuše Sýkorové: sykorova@langdpt.cas.cz nebo na tel.: 222 828 401.

Bližší informace naleznete na: <http://www.langdpt.cas.cz/>.

JAZYKOVÉ KURZY PRO DOKTORANDY PODPOROVANÉ INTERNETOVOU PLATFORMOU

Kabinet studia jazyků Ústavu pro jazyk český AV ČR, nabízí doktorandům všech studijních oborů účast ve specializovaných kombinovaných, tzv. **blended-learningových kurzech** angličtiny, němčiny a francouzštiny, které budou zaměřeny na schopnost obstat v mezinárodní konkurenci při prezentování a publikování výsledků vědecké práce v angličtině a komunikovat v mezinárodním kontextu ve dvou cizích jazycích.

Pilotní kurzy zaměřené na jednotlivé dovednosti se uskuteční **od 27. září 2010 do 7. ledna 2011** v prostorách Kabinetu studia jazyků ÚJČ AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1. Tyto kurzy (včetně modulu poradenství) budou pro studenty doktorského studia **zdarma**.

Kurzy vznikly v rámci projektu *Modulární systém jazykových kurzů podporovaný internetovou platformou* – CZ.2.17/3.1.00/31322 v **Operačním programu Praha-Adaptabilita**.

ACADEMIC WRITING

Budete publikovat v zahraničních časopisech? Musíte napsat anglický abstrakt ke své disertační práci? Chtěli byste zaslat příspěvek na mezinárodní konferenci? Hlásíte se na zahraniční stáž? Žádáte o granty z nadnárodních zdrojů? Píšete motivační dopisy, reference, články nebo žádosti v angličtině? Jste tak vytížení, že nemáte čas dojíždět na kurzy?

Pokud ano, pak vám stačí neomezený přístup k počítači s kvalitním internetovým připojením, motivací a chuť jeden semestr pracovat na zlepšení dovednosti Academic Writing, přihlásit se a před zahájením kurzu odevzdat diagnostický test.

Prezenční výuka: celkem 3 x 90 min. v týdnech od 27. 9. 2010, 8. 11. 2010 a 3. 1. 2011

Časová náročnost: 13 e-learningových lekcí, max. 10 hodin na lekci.
Vstupní úroveň: B2+, tj. post FCE úroveň (zkouška není podmínkou, úroveň ano).

Vstupní požadavky: diagnostický test (odstavec NEBO krátká esej dle vybraného modulu). Test slouží k zařazení studenta do modulů a určení vstupní úrovně.

Náplň kurzu:

Modul Stylistika – jak správně anglicky psát věty a odstavce NEBO

Modul Žánry – jak správně anglicky sestavit delší text PLUS

Podpůrný modul Propedeutika – procvičení obtížné gramatiky

PRESENTATION PERFORMANCE

Připravujete se na odbornou kariéru? Budete veřejně prezentovat své výsledky? V kurzu Presentation Performance se naučíte připravit a přednést úspěšnou prezentaci, zvládat stres a také si vyzkoušíte své dovednosti. Budete mít oporu v lektorovi a zpětnou vazbu v kolektivu. Kurz obsahuje 13 lekcí. Osm absolvujete na internetu, pět prezenčně. Na závěr vystoupíte na vlastní malé konferenci. Vaše studium bude vyžadovat práci čtyři hodiny týdně. Přijetí do kurzu je podmíněno jazykovou pokročilostí B2.

REAL ENGLISH

(Jazyková a kulturní imerze)

CHTĚLI BYSTE...

Jít do školy jen dvakrát?

Sedět v hodině s nohama na stole?

Učit se vlastním tempem?

Podívat se angličtině na zoubek a Angličanům do hlavy?

MŮŽETE!

Prezenční je pouze úvodní a závěrečné setkání.

Škola je všude tam, kde je internet...i na gauči.

V naší škole nezvoní.

Na 3 měsíce budete mít o zábavu postaráno: čekají vás talk shows, odkazy na filmy, kulturní perličky, zajímavé přednášky, blogy a interaktivní úkoly, s nimiž se ponoříte do angličtiny.

STAČÍ MÁLO:

počítač s připojením na internet;

jazyková úroveň B2–C1 (po FCE).

PORADENSTVÍ (NĚMČINA A ANGLIČTINA)

Hodily by se vám individuální konzultace k jazykové přípravě, psaní či přípravě na studijní pobyt v Německu nebo v USA?

V rámci poradenství budete mít přístup k poradcům pro němčinu a angličtinu, kteří budou připraveni poskytnout pomoc v následujících oblastech:

Němčina:

příprava na jazykové zkoušky v rámci doktorského studia na FF UK;

příprava na studijní pobyt v Německu;

žádost o stipendium, příprava na rozhovor s výběrovou komisí.

Angličtina:

příprava na studijní pobyt v USA;

výběr instituce v USA, vypracování přihlášky, žádosti o stipendium atp.; psaní osobních esejí, výzkumných projektů, motivačních dopisů, CV; příprava odborného textu pro publikaci nebo příspěvku na konferenci.

Na platformě Moodle budou uloženy materiály týkající se různých aspektů studia v Německu a v USA a psaní odborných textů. Současně budou mít studenti k dispozici také příruční knihovnu s řadou odpovídajících titulů. Komunikace s poradcem bude probíhat písemnou formou (e-mailem, přes Moodle) a ústní formou při osobních konzultacích, případně přes Skype. Délka, intenzita a náplň práce se bude řídit konkrétními potřebami a časovými možnostmi studentů.

PROFESNÍ A KAŽDODENNÍ KOMUNIKACE

Plánujete zahraniční pracovní cestu? Potřebujete si osvěžit němčinu? Nebo raději francouzštinu? Nabízíme prezenční výuku (1 x 2 hodiny týdně) doplněnou samostudiem na internetové platformě (dle vaší potřeby, alespoň dvě hodiny týdně).

Čekají vás:

simulace jednoduchých profesních situací při studijním pobytu, stáží a konferenci v zemích EU (první kontakt s partnerskou institucí, prezentace pracoviště, sdělení vlastního výzkumného záměru, CV...); dokumenty s interkulturní problematikou (společenské konvence, jízdni řády, jídelní lístky...); interaktivní gramatická a lexikální cvičení vlastním tempem.

Vítáme mírně až středně pokročilé studenty (úroveň A2–B1).

KURZ NĚMČINY S ŠIROKOU NABÍDKOU ON-LINE AKTIVIT (JAZYKOVÁ A KULTURNÍ IMERZE)

Cílem kurzu je vést studenty k samostatnému studiu pomocí textů a multimediálních souborů dostupných na internetu. Kurz bude realizován částečně v prezenční formě (1 x 2 hodiny týdně) a částečně v on-line formě. E-learningová platforma bude obsahovat výběr materiálů a odkazů na obecně i odborně zajímavé prameny, interaktivní cvičení a další úkoly.

Studenti budou moci využívat těchto materiálů a také podpory tutora podle svých zájmů, časových možností a jazykové úrovně. Kurz bude nabízen na úrovni B1–B2.

Blended learning kombinuje prezenční a on-line výuku. Využívá možnosti počítačové technologie a internetu pro výuku a komunikaci, aniž by se student musel vzdát velké výhody prezenční výuky, kterou je přímý kontakt s pedagogem i s ostatními účastníky kurzu.

Kurzy budou fungovat na bázi softwaru LMS Moodle, který vytvoří virtuální prostor pro e-learningovou část kurzů. Studenti zde najdou výukové materiály a interaktivní a komunikativní cvičení. LMS Moodle nevyžaduje zvláštní znalosti či technické vybavení, podmínkou pro účast jsou pouze uživatelské znalosti PC a přístup k rychlému připojení k internetu.

Zájemci o účast v některém z nabízených kurzů (**kurzy angličtiny jsou v zimním semestru šk. r. 2010/2011 již obsazeny**) se mohou přihlásit na stránkách: www.acadelingua.com nebo nás kontaktovat na adrese: info@acadelingua.com. ■

SPOUPRÁCE JE KLÍČEM K ÚSPĚCHU – NEFORMÁLNÍ SDRUŽENÍ IGLO

Obzvláště v Bruselu platí, že spolupráce je důležitou cestou k úspěchu. V případě kanceláře CZELO to znamená, že je důležité spolupracovat se všemi, kteří mohou svými znalostmi a kontakty přispět k lepší informovanosti a činnosti české kanceláře.

CZELO se proto stalo součástí tzv. skupiny IGLO (Informal Group of RTD Liaison Offices), neformální sítě styčných kanceláří pro výzkum a vývoj se sídlem v Bruselu. Cílem IGLO je podporovat a prohlubovat vzájemnou spolupráci, interakci a výměnu informací mezi svými členy, jejich národními výzkumnými systémy a evropskými institucemi v oblasti výzkumu a vývoje (VaV) a především rámcového programu.

IGLO založily v Bruselu Itálie, Německo, Španělsko a Francie v roce 1991. V současné době tato skupina čítá celkem 23 členů z 21 především evropských zemí; kromě států Evropské unie jde o Švýcarsko, Turecko, Norsko a Izrael. Jednotlivé kanceláře se většinou liší velikostí i rozsahem působnosti. Mnoho z nich vydává svůj zpravodaj s aktuálními informacemi z oblasti VaV.

Skupina IGLO pořádá několik pravidelných akcí.

IGLO Core

IGLO Core sestává z vedoucích všech členských kanceláří nebo jejich zástupců – jeden za každou kancelář. Setkání IGLO Core se koná jednou měsíčně a v jeho organizaci se země střídají podle rotačního principu. Schvalují agendu a plány aktivit, pravidla fungování IGLO a psaných dokumentů, vznik nových pracovních skupin, přijímání nových členů a jmenování tajemníka a sekretariátu IGLO.

IGLO Open

Po setkání IGLO Core následuje IGLO Open: odborné semináře o specifických a aktuálních tématech evropského výzkumu. Organizaci zajišťují jednotlivé kanceláře také podle rotačního principu. Hlavním řečníkem bývá významná osoba z Evropské komise nebo jiných institucí. Setkání IGLO Open jsou otevřená pro členy IGLO a jejich spolupracovníky. Zástupci CZELO z jednání pořizují záznamy, které se rozepisují relevantním kontaktům v České republice (včetně prezentací).

IGLO Open special

V případě zájmu nebo aktuálního tématu může pracovní skupina či kterákoli kancelář svolat speciální setkání; jejich průběh je stejný jako u IGLO Open.

IGLO pracovní skupiny

Návrh na vznik nové pracovní skupiny podávají jednotlivé kanceláře; schvalovatelem je IGLO Core. Pracovní skupiny sestávají z odborníků nebo osob odpovědných za dané oblasti v jednotlivých kancelářích. Pravidelně se scházejí a řeší aktuální oborové záležitosti. Na setkání jsou současně zváni zástupci Evropské komise nebo agentur Evropské unie, aby pohovořili o aktuální problematice, podali k ní vysvětlení apod.

V současné době funguje v IGLO šest pracovních skupin (+ jedna ad-hoc), které pokrývají následující témata: 1. Space + Security Working Group – působnost původní skupiny pro bezpečnostní výzkum je od června 2009 rozšířená o oblast vesmíru; 2. FP7 Working Group; 3. Mobility Working Group; 4. Innovation Working Group; 5. Ideas (ERC) Working Group; 6. ETP + JTIs Working Group; 7. Ad-hoc Working Group Training.

IGLO Training Group

IGLO Training Group představuje jednorázovou sérii krátkých odborných školení, která se věnují různým oblastem a dotačním příležitostem ze 7. RP a dalších navazujících programů a iniciativ (např. obecná charakteristika programů, možnosti získání dotací, finanční management, management projektu atd.). Série se poprvé konala zhruba před čtyřmi lety,

Na semináři IGLO zaměřeném na PPP Future Internet, který zorganizovala kancelář CZELO 2. března 2010, vystoupil Per Blixt z Generálního ředitelství pro Informační společnost a média Evropské komise (DG INFSO).

nyní se vzhledem k personálním obměnám kanceláří opakovala. Během let 2009 a 2010 se uskutečnilo celkem deset školicích modulů pro členy IGLO a jejich spolupracovníky. Zapojila se také kancelář CZELO a 13. října 2009 zorganizovala školení o administrativním řízení projektů a právních aspektech řízení projektů.

Vyhledávání projektových partnerů

IGLO nabízí možnost hledání evropských partnerů do projektů 7. rámcového programu. Na webové stránce IGLO je k dispozici formulář, který je po vyplnění rozeslán všem styčným kancelářím. Ty informace předávají dalším subjektům.

Kancelář CZELO zorganizovala 2. března 2010 odborný seminář IGLO Open, jehož tématem bylo partnerství veřejného a soukromého sektoru (public-private-partnership, PPP – *Future Internet*). Jde o program Evropské unie, který se zaměřuje na partnerství v oblasti internetu budoucnosti. Role řečníka se na pozvání CZELO ujal vedoucí oddělení Per Blixt (Head of Unit, New Infrastructure Paradigms and Experimental Facilities) z Generálního ředitelství pro Informační společnost a média Evropské komise (DG INFSO). Diskuse na semináři, kterého se zúčastnilo okolo 45 účastníků převážně z kanceláří sdružených v IGLO i mimo něj, potvrdila aktuálnost zvoleného tématu.

Od července 2009 do června 2010 je tajemnicí skupiny IGLO **Erika Szendrak** z maďarské kanceláře HunASCO, která je první tajemnicí z nového členského státu. Erika Szendrak v Bruselu zastupuje maďarskou Akademii věd, pod níž kancelář HunASCO patří. Dříve působila čtyři roky v Evropské komisi na DG pro výzkum a technologický vývoj (DG RTD) jako expertka pro výzkumnou politiku a na University of Nebraska v Lincolnu ve Spojených státech v pozici lektorky a výzkumné pracovnice. Zároveň je expertkou programového výboru, národní kontaktní pracovnící (NCP) pro Myšlenky v 7. RP a členkou Team Europe Network.

Erika Szendrak poskytla kanceláři CZELO krátký rozhovor o zkušenostech z členství v neformální skupině IGLO.

Jaký máte názor na pozici IGLO v bruselské výzkumné komunitě, která zahrnuje i vztahy s Evropskou komisí?

IGLO je známým a důvěryhodným aktérem. Je považováno za jednoho z hlavních hráčů, kteří reprezentují neziskové a veřejné organizace s primárními zájmy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Je důležité zmínit, že členové IGLO jsou nezávislí na oficiálních diplomatických službách akreditovaných v Bruselu a různé organizace zainteresované v evropském VaV se na ně mohou obracet se svými požadavky a problémy. IGLO je v Bruselu aktivní již téměř dvacet let a jeho hlavním úkolem je monitorovat činnost DG RTD v oblasti rámcových programů. Za tu dobu jsme vytvořili vzájemně prospěšný a fungující vztah mezi IGLO a Evropskou komisí; především DG RTD, ale i dalšími subjekty v oblasti VaV a inovací, například souvisejícími DG, výkonnými agenturami EU nebo Evropským parlamentem.

Jaké jsou výhody členství v IGLO?

Výhod je samozřejmě mnoho. Jedná se například o nepřetržitou a osvědčenou možnost networkingu styčných kanceláří pro VaV zde v Bruselu. IGLO také poskytuje škálu informací a umožňuje rychlý a neformální kontakt s profesionálními, zkušenými a dobře připravenými partnery. Vzájemná spolupráce probíhá na základě jasných a dobře srozumitelných pravidel. V rámci IGLO se uskutečňují také pravidelné vzdělávací semináře a další akce, které umožňují získat informace o aktuálních tématech v oblasti 7. RP, ERA a další relevantní problematice výzkumu, vývoje a inovací.

Členové IGLO

FRNS – Belgie; IWT – Belgie; EOC – Kypr; CZELO – Česká republika; DANRO – Dánsko; FiLi – Finsko; CLORA – Francie; KoWi – Německo; HunASCO – Maďarsko; Enterprise Ireland – Irsko; FURAD – Izrael; CNR-EU Liaison Office – Itálie; ENEA-EU Liaison Office – Itálie; Neth-ER – Nizozemí; RCN – Norsko; PolSCA – Polsko; ROST – Rumunsko; SBRA – Slovinsko; SOST – Španělsko; Vinnova – Švédsko; SwissCore – Švýcarsko; TuR&Bo-ppp – Turecko; UKRO – Velká Británie. ■

ADÉLA VOŽECHOVÁ,
stážistka v CZELO, Masarykova univerzita

Erika Szendrak,
tajemnice skupiny
IGLO,
která v Bruselu
zastupuje
maďarskou
Akademii věd.

Oznámení o obhajobách

Obhajoba disertační práce **prof. MUDr. Anny Šedivé, CSc.**
Imunodeficiencie se zvláštním zaměřením na periodické horečky
se koná dne 20. května 2010 v 10:00 hod.
v Mikrobiologickém ústavu AV ČR, v. v. i., Vídeňská 1083, Praha 4.

Obhajoba disertační práce **RNDr. Michala Štrose, CSc.**
Interakce proteinů HMGB s DNA a chromatinem
se koná dne 24. května 2010 ve 14:00 hod.
v Ústavu molekulární genetiky AV ČR, v. v. i., Vídeňská 1083, Praha 4.

ETYMOLOG

VÁCLAV MACHEK

Václav Machek je doma i ve světě uznáván jako vynikající etymolog, autor rozsáhlého Etymologického slovníku jazyka českého, několika monografií a řady etymologických studií, článků, recenzí a zpráv indoevropských, slavistických, baltistických a bohemistických. S Brnem – filozofickou fakultou brněnské univerzity a později také s etymologickým pracovištěm Slovanského ústavu ČSAV (dnešním etymologickým oddělením Ústavu pro jazyk český AV ČR) – byl spjat větší částí svého života. Osobnost Václava Machka připomínáme v souvislosti s 45. výročím jeho úmrtí.

Václav Machek se narodil 8. listopadu 1894 v malé východočeské vesničce Úhlejev u Hořic v rodině chudého venkovského krejčího. Díky podpoře pro nadané studenty měl v letech 1906–1914 možnost studovat na gymnáziu ve Dvoře Králové nad Labem, po maturitě se zapsal na pražskou filozofickou fakultu, na níž studoval češtinu a latinu. Po vypuknutí 1. světové války byl povolán do armády, v níž strávil celkem tři roky. Vysok školská studia proto ukončil až na jaře roku 1921 a již na podzim složil doktorskou zkoušku. Ke srovnávací slovanské jazykovědě, které se věnoval po celý život, jej přivedli profesori Josef Zubatý a Oldřich Hujer. V letech 1921–1924 pobýval jako stipendista francouzské vlády v Paříži, kde navštěvoval přednášky A. Meilleta, J. Vendryesa, J. Blocha aj. Po návratu působil jako profesor na gymnáziích v Pardubicích, v Trnavě, v Novém Městě nad Váhom, v Tišnově (zde byl v letech 1930–1931 uvolněn pro práci v Kanceláři Slovníku jazyka českého) a v Brně. V roce 1931 se habilitoval pro obor srovnávací indoevropská jazykověda na brněnské Masarykově univerzitě (jeho habilitační práce *Studie o tvoření výrazů expresivních* vyšla v roce 1930), v roce 1936 byl jmenován mimořádným profesorem indoevropské srovnávací jazykovědy, profesorem řádným byl jmenován až po válce na podzim roku 1945. V roce 1956 získal hodnost doktora filologických věd a o dva roky později se stal vedoucím nově zřízené katedry slavistiky a srovnávacího jazykozpytu. Obdivuhodná byla šíře témat přednášek a seminářů, které během svého působení na fakultě v letech 1931–1965 vedl, od indoevropské a slovanské srovnávací jazykovědy přes výklady o sanskrtu, avestě, řečtině, tocharštině aj. až po dějiny jazykovědy a kulturu starých Indoevropanů. Podle vzpomínek jeho žáků byl V. Machek velmi skromný, sebekritický, upřímný, laskavý a ochotný pomoci komukoli. Údajně měl velký dar poutavě vysvětlit i velmi složitou látku studentům, kteří jeho přednášky a semináře s oblibou ve velkém počtu navštěvovali. Výuce a vědecké práci se věnoval i v době, kdy bojoval s vážnou nemocí, které nakonec 26. května 1965 podlehl.

Během působení na brněnské filozofické fakultě byl v roce 1952 pověřen, aby na nově zřízeném etymologickém pracovišti v Brně vedl přípravné práce k sestavení *Etymologického slovníku slovanských jazyků*. Na ústav přivedl i svou žákyni Evu Havlovou, jež vychovala další generaci etymologů. V. Machek vytvořil heslář připravovaného *Etymologického slovníku slovanských jazyků*, zejména však usilovně pracoval na dokončení *Etymologického slovníku jazyka českého a slovenského*, který vyšel v roce 1957. Druhé, opravené a doplněné vydání tohoto slovníku vyšlo posmrtně v roce 1968 pod názvem *Etymologický slovník jazyka českého*, přičemž slovenský materiál je uveden již pouze v rámci slov slovanských.

Vědecké dílo V. Machka je rozsáhlé, tvoří jej více než 400 položek. V centru jeho zájmu byly práce etymologické, které se z počátku zabývaly výklady jednotlivých slovanských slov, což mělo velký význam, neboť slovanský materiál, často velmi starobylý, byl ve srovnání s ostatními indoevropskými jazyky málo prozkoumán. Od výkladů jednotlivých slov V. Machek postupně přešel ke zpracování celých lexikálně-sémantických skupin slov, psal např. o slovanských názvech uzdy, o názvech rostlin, hub, ptáků, ryb, jídel, barev, bohů a démonů aj. Pozornost věnoval také jazykovým kontaktům Slovanů s jinými indoevropskými větvemi, zejména kontaktům slovansko-baltským a slovansko-germánským, které zpracoval v řadě článků. Pro jeho etymologickou práci je příznačné, že nadřazoval sémantiku nad shodami hláskoslovnými, naprosto zásadní je pro něj důsledné uplatňování metody „Wörter und Sachen“, tzn. zásady zkoumat se slovy i reálie, které tato slova označují. Obdivuhodné byly Machkovy encyklopedické znalosti z mnoha oblastí hmotné i duchovní kultury, zajímal se o živou přírodu, hlavně o botaniku, což zúročil zejména v knižní publikaci *Česká a slovenská jména rostlin* (1954). ■

ILONA JANYŠKOVÁ,
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

ARNOŠT INOCENC BLÁHA

(1879–1960)

Letos v červenci si připomínáme sto třicet jedna let od narození významného českého sociologa, filozofa a pedagoga Arnošta Inocence Bláhy. Ten filozoficky navazoval na Masarykův kritický realismus a současně u nás reprezentoval přechod od klasického pozitivismu k sociologickému objektivismu francouzského sociologa Emila Durkheima, jehož byl žákem.

Arnošt Inocenc Bláha se narodil 28. července 1879 v Krasňově u Humpolce jako druhé ze šesti dětí řídicího učitele Jana Bláhy a Albertiny Bláhové, rozené Dvořákové. Po studiu na gymnáziu v Pelhřimově v letech 1889–1897 vstoupil do bohosloveckého semináře v Hradci Králové, ze kterého byl pro své svobodomyšlné názory roku 1899 vyloučen, a odešel za starším bratrem do Vídně studovat univerzitu. Rozhodl se pro povolání svého otce, tedy učitelství. Filozofické a sociologické vzdělání získal Bláha rovněž na univerzitách v Praze a Paříži (zde byl v letech 1902–1903 a 1908–1909 na studijním pobytu právě u výše zmíněného Emila Durkheima). Již před odjezdem do Paříže obhájil na univerzitě v Praze disertační práci *Duše malého národa* (1908). Po ukončení činnosti v dívčím učitelském ústavu v Litomyšli se Bláha soustředil na přípravu habilitace. K tomu účelu připravil do tisku i svou první knihu *Město: Sociologická studie* (1914), která se stala i jeho habilitační prací. Roku 1916 se habilitoval na české technice v Brně, ale jeho docenturu vídeňská vláda z politických a národnostních důvodů potvrdila až o tři roky později.

Po kratší pedagogické činnosti na středních a vysokých školách v Praze a Brně přešel roku 1922 na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, na které působil v letech 1922–1939 a 1945–1949 jako profesor sociologie a ředitel sociologického semináře. Spolu s Emanuelem Chalupným a Josefem Ludvíkem Fischerem zde také vydával *Sociologickou revui* (1930–1940, 1946–1949). Bláhovo vědecké dílo náleží převážně do oboru sociologie a etiky, dotýká se však i mnoha problémů pedagogiky. Kromě teoreticko-metodologických sociologických prací vydal řadu monografií z oblasti speciálních sociologií (sociologie dělníka, sedláka, inteligence, sociologie dětství a rodiny, dějiny české sociologie) a o problematice rodiny a výchovy. Bláhovy práce jsou vedeny základní snahou podřídit vědeckou cestou sociologii životním cílům. Mezi jeho hlavními díly lze jmenovat např. studie *Sociologie sedláka a dělníka* (1925),

Sociologie dětství (1927), *Dnešní krize rodinného života* (1933), *Sociologie inteligence* (1937), *Vědecká morálka a mravní výchova* (1940), *Výchova k rodičovství* (1947). Veškeré své poznatky, vědecké názory a závěry obsažené v jednotlivých monografiích se Bláha pokusil shrnout v syntetické práci *Úvod do sociologie*, která byla vydána až z jeho pozůstalosti v roce 1968.

Kromě vlastní vědecké práce se věnoval rozsáhlé přednáškové činnosti. Jen na Horácku proslavil přes devět set přednášek a po odchodu do Brna organizoval přednášky v celostátním měřítku s využitím rozhlasu, osvětových škol, lidových akademií apod. Sám pak v letech 1921–1949 absolvoval na šest set dvacet vystoupení, z nichž nejvíce oblíbené a navštěvované byly jeho přednášky určené pro dělníky.

Bláha rovněž zastával řadu funkcí jak doma, tak v zahraničí. Byl místopředsedou Masarykovy sociologické společnosti, předsedou sociologické sekce při České akademii zemědělské, zakladatelem a předsedou Filozofické jednoty v Brně, členem a později viceprezidentem Institut international de Sociologie, dopisujícím členem Sociálního ústavu ČSR, členem Národní rady badatelské, řádným členem České akademie věd a umění a také členem redakcí několika vědeckých časopisů.

Arnošta Inocence Bláhu lze považovat za jednoho z předních průkopníků vědeckého stylu v české sociologii. Jako první v Čechách kladl důraz na soustavný sociologický výzkum společnosti a sám tuto myšlenku také uskutečňoval. Po penzionování v roce 1949 se stáhl do ústraní a žil v něm v podstatě až do své smrti 25. dubna 1960. ■

VÁCLAV HANKOVEC,
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.

ACADEMY ASSEMBLY

The Academy Assembly, the highest body of the ASCR responsible for the topmost priority decisions related to the ASCR, held its XXXVI Meeting in the Municipal House in Vinohrady on April 22, 2010. Professor Drahoš, in his presidential remarks to the assembly, summed up his views: "The Academy of Sciences of the Czech Republic intends to continue its efforts to stabilize its position among public institutions oriented towards science and research for the benefits of all society. Science deals with the basic intellectual needs of people and fundamentally influences the cultural and economical level of national society."

THE EVENT

In the shade of Katyn

An international conference, *Victory over fascism in 1945: its significance for peoples of the CIS and the world*, took place in Moscow on April 8, 2010.

The motto was: *We won together*. It was organized by the Inter-governmental Foundation for Educational, Scientific and Cultural Cooperation. This was part of the action plan and preparations for the celebration of the 65th anniversary of the Victory in the 1941–1945 Great Patriotic War. Assisting were the Russian Education and Science Ministry and the Russian Academy of Sciences.

TOPIC OF THE MONTH

Biodiversity

In this issue, we bring you an essay on the International Year of Biodiversity, a year-long celebration of biological diversity and its value for life on Earth, taking place around the world during 2010. This observance is intended, through activities and events in many countries, to help raise awareness of the importance of biodiversity.

SCIENCE AND RESEARCH

Biotechnology and Biomedicine Center – BIOCEV

The Biotechnology and Biomedicine Center of the Academy of Sciences of CR and Charles University in Vestec is a joint project of six institutes of the ASCR (Institutes of Molecular Genetics, of

Biotechnology, Microbiology, Physiology, Experimental Medicine, and of Macromolecular Chemistry) and two faculties of Charles University in Prague (Faculty of Science and 1st Faculty of Medicine).

The Research programme is aimed at the study of cellular mechanisms at the molecular level, research and development of novel therapeutic strategies, early diagnostics, biologically active agents including chemotherapeutics, protein engineering and other technologies with an impact on the quality of life, development of a knowledge economy and the competitive capacity of the Czech Republic.

NEW PROJECTS

CzechGlobe – Center for Global Climate Change Impacts Studies

The CzechGlobe project will seek to shed new light on a crucial and sometimes controversial environmental problem: monitoring Global Climate Change (GCC) and assessing its impact on the basic thematic segments of the atmosphere, and ecosystems and socio-economic systems. The project will establish a centre of excellence within the framework of EU structural funds called Operational Programme of Research and Development for Innovations in the Czech Republic involving spatially distributed research infrastructure within the Czech Republic. CzechGlobe project is based on an international research team and partnerships with important foreign institutions, such as Helmholtz Gemeinschaft Research Centre Jülich, Germany; Institute for Agroenvironmental and Forest Biology Research Rome, and the University of Zurich. One of the partners in this project is the Institute of Atmospheric Physics ASCR.

FROM BRUSSELS

Informal Group of RTD Liaison Offices

In this issue, we feature an article about IGLO – an informal association of Brussels-based non-profit R&D Liaison Offices. The aim of this association is to facilitate and enhance the interaction, information exchange and co-operation between members of IGLO, their national research systems and European institutions on issues related to EU RTD, in particular, the Framework Programme.

ÚOCHB NA VÝSTAVĚ EXPO 2010

Návštěvnicky atraktivní pavilon České republiky v Šanghaji nezapomíná ani na vědu a po celý letošní půlrok od 1. května do 31. října představuje vědecký tým prof. Antonína Holého z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, který pomáhá zachraňovat milióny lidí. Úspěšně se totiž zabývá zkoumáním chemických látek, které pak ve formě léků bojují např. proti viru HIV, což je jedním z nejobtížnějších úkolů světového lékařství. Molekuly vyvinuté týmem prof. Holého tak pacientům s AIDS výrazně usnadňují léčbu i život a motto expozice snad ani nemůže mít výstižnější název, než *Molecules for Life*. Názornou představu o tom, jak léky působí v nakažené buňce a kolik lidí ve světě bylo infikováno virem HIV, divákům zprostředkují doplňkové videoklipy. ■

red

FOTO: ARCHIV ÚOCHB AV ČR